Տ. 2730 — 1894 ՅՈՒՆԻՍ 23 ԲԻՆՃԻԼԻՆՊԻՀ — 1311 ՄՈՒՀԱՐՐԻՄ 1 — ՕՆՈՒՆՃԸ ՄԷՆԷ

20 ԱՄՍԱԿ

ՃԷՐԻՏԷԻ ՃԱՐԳԻՅԷ

20 ԲԱՐԱ

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԼԻՅԷ ԹԻՒՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԱՊՈՆԷ ԳԻՅԱԳԼԱՐԸ

	12 ամսէ	6 ամսէ	3 ամսէ
ՍԹԱՄՊՈՒԼ	140 ղ.	70 ղ.	40 ղ.
ԹԱՇՐԱ	200 »	100 »	

Մէջիմիյէ 20 ղրուշան

(صاحب امتياز: جيوه‌لكيان)

ԵՐԵՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

جريدهٔ شرقيه

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՅԱԳԼԱՐԸ

Լինելի, Հնչակ վէ Ցինճի սահիպէ ղ. 5
Կիւնէրիւ սահիպէ 11ի 10բ. հա. » 3
Մէվսիմը նահիյա տարի պէնտէր մէճմանէն գապուլ օլունճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իսաէ օլունմայճագ

Իսարէխանէսի Սթամպօլտա Գալը Ալի Ճամաէսինտէ նումէրօ 20 Ճիվէլէկեան մահալլասընտա տրը։ Քնաճիքի մէվսիմ հագգընտա կազէթանըն տարիսը վէ մէսուլը
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ՝ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԷԻԻՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ալէմանիա Մէճլիսը մէպուսանընդն տէվրէի իհթիմար՝ ալաքը. հոկտեմբերին նրգիրնա տօղրու Բարամէնթօնրն եէնի տարիէսինտէ քիչչա իսիրէճէք տիր։

Ընամը քիչչատա իմբէրաթօր հազրէթէրիյէ ումուտ Ալէմանիա հիւքմտարանը հազրը պուլընճաղլար արը։

Նուէնան գրալիցասը Օլկա հազրէթէրինին՝ պէրապէրինտէ բրէնսէս Մարի վէ բրէնսէս Անտրէ պուլընտըը հալտէ, Սէ-Էրէբէ նամ վաքտրյա եարընն սապան լիմանը-մզգան կէչէրէք Սէվասթօրոլ կիտէճէկի իշտիրմիշ տիր։

Իրան մէմալիքինտէ հուսուլէ կէլէն պիճիմէ նէպաթաթ վէ մահսուլաթը արզիյէ վէ մէատին նումունէլէրինի հաղի օլմագ իւզրէ, Թէհէրանտա միւքէմմէլ պիր միւզէյանէ վիճուտ կէթիրիլմէսի՞ նուսուսընա Նարէատտին Շահ հազրէթէրի թարաֆընտան էմր վէրիլմիշ օլտըընտան, մէգքիւր միւզէյին թէրթիպ վէ թէչքիլինի Ֆրանսա էրպաը իհթիսասընան պիրիսինէ իհալէ օլունճաղընը Թէհէրան կազէթալարը հաղրյօրլար։

ՏԱԻԻԼԻՕՔ

Ղու կիւն 1312 սէնէի հիճրիյէսինին պիրինճի կիւնիւ օտրընտան, չէհրիմիզտէ պուլընան խրտիվ ֆէլեամ. տէվլ. Ապպաս բաշա հազրէթէրէրիյէ, պիրճիւմէ վիւքէյի ֆիրամ վէ վիւզէրա վէ իւլէմա պու սապահ Մապէ՝ յնը Հիւմայունա ազիմէթէ արզը թէպրիք վէ ուպուտիյէթ իհմիշէր տիր։

Ղու միւնասէպէթէ թարաֆը հազրէթը Բաթիշահիյէ Իրան Շահընյա տրիկեր հիւքմտարան թարաֆընտան թէպրիքի միւթէզամնին թէյկրաֆլար քէչիտէ օլընմշը արը։

Մէնքէ Էմիրիյէ պիճիմէ Օսմանը սէֆիրէրի վէ վարիյէր վէ օրտուի Հիւմայուն միչիր վէ գօմանտանլարը վէ միսմթագիյէն իտարէ օլընան լիվալար միւթասարրիֆլարը վէ թաշրատա պուլընան իւլէմա իլէ բուհանի բէհալէր թարաֆընտան թէպրիքաթը հավի Մապէյնը Հիւմայունա թէյկրաֆլար քէչիտէ իտիրէրէք, արզը ուպուտիյէթ օլընմշը արը։

—Իքինճի (էտիրնէ) վէ իչիւնճի (Ֆանասթրը) օրտուի Հիւմայունլարտա «օպուսս» ալայլարը թէչքիրի՝ էմր ու ֆէրմանը Բաթիշահի միւգթեզասընտան օլմասընա, վէ մէզքիւր ալայլար իչիւն 1000 գատար գօյում վէ 400 գատար պիտէք հայվանը վէ 60 գալթը, վէ պէտէր արապայա 8 հայվան գօյումագ իւզրէ 120 արապալըգ գօյումա լիւզում կէօրիւնմէսինէ մէպնի, գօյումլարա պիտէք հայվանլարընն Մաճառիսթանան, վէ գաթրլարընն տախի Թիւրքիա տախիլինտէն միւպայէա, վէ պէտէրինին թազինէի Մալիյէտէն թէպիլիսիյէ, մէզքիւր ալայլարն պիր ան էվվէլ թէչքիլի զըմնընտա իւմերա վէ զապրմանընն թայինի խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չէրէֆսուտուր պույրըլմշ տրը։

—Խասթալըգ սէպէպիյէ Դասթամունի վիլայէթինտէ քեահին խաքիրպ գասապասը միւհիմճինինէ թարաֆը հազրէթը Բաթիշահիտէն 10000 ղ. իհսան պույրըլմշ օրմաղա, քէյֆիյէթ՝ վիլայէթը միւչարէլէյհայա թէպրիղ օլունմշ տրը։

—Թիճարէթ Օտասը թարաֆընտան գալէմէ այրնարագ, չէրէֆսուտուր պույրըլան իրատէի Սէնիյէ մուճիպինճէ մէվգբի թաթպիգէ վազը մուգաբրէր պուլընան պօրտա վէ ումուրը սարրաֆիյէ տէլալարը, Ամերիկա Միւսիւլմանլարընն Թէհէրանտա միւքէմմէլ պիր միւզէյանէ վիճուտ կէթիրիլմէսի՞ նուսուսընա Նարէատտին Շահ հազրէթէրի թարաֆընտան էմր վէրիլմիշ օլտըընտան, մէգքիւր միւզէյին թէրթիպ վէ թէչքիլինի Ֆրանսա էրպաը իհթիսասընան պիրիսինէ իհալէ օլունճաղընը Թէհէրան կազէթալարը հաղրյօրլար։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

1854 վէ 1871 սէնէլէրի Օսմանը իսթիգրազ թանվիլաթընն մուամէլէի թէպտիլիյէսի հագգընտա, թանվիլաթը մէգքիւրէ համիլէրի թարաֆընտան պազը իթիրազար պէյան խրտիսինտէն, օլ պապաէքի մուամէլաթընն սէրիան իհրազը մագամը Սատարէթէն Մալիյէ նէզարէթինէ իշար օլունմշ արը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօն. վէ Քաղաք. ժողովարան միւրէթթէպ խառն ժողովը՝ ագտը իճթիմա խտէրէք, Բաթրիգլիք մագամընա պիր Ցեղապահ ինթիխապ իմմէնտէսին ամիր տիւն ագշամ Ատալէյէ վէ Մէզահլայ նէզարէթը ճէլիլէսի թարաֆընտան Բաթրիգխանէյէ պույրուլթուի ալի վիւրուտ իմմիշ տիր։

ԱԶԴ

Ս. Խաչ Եկեղեցւոյս վաղիէն Սէյամէթ թաղիս էմմէքճի Պայէ փողոց 4 թիւ տանը կէս քարմինը Ս. Եկեղեցւոյս հանէլ՝ մեացած ըլալով, Խորհրդոյս կողմանէ աճուրդի դրուած է, եւ որոյ համար 25 ոսկիի գնորդ մը ներկայացած է։

Աճուրդը վերջ պիտի գտնէ յառաջիկայ յուլիսի 10 կիւրակէ կէս օրին, եւ սոյն կէս բաժին տունը վերջնականապէս պիտի վաճառուի յիշեալ գնորդին եւ կամ աւելի գին տուողին։

Գնելու փափաքողք ուրբաթ եւ կիւրակէ առաւօտները կարող են Խորհրդոյս դիմել եւ այցելել յիշեալ տունը եւ կը հրաւիրուին ներկայանալ Խորհրդոյս աճուրդի վերջին օրն մինչեւ որոշեալ ժամն, յետ որոյ չը պիտի ընդունուի որ եւ է առաջարկ։

22 յունիս 1894

Թղ. Խորհրդարան (ՆԷՇ)
Ս. Խաչ Եկեղ. Իւսկիւտարու

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Բէթերսպուրկ 4 յուլիս

Բէթերսպուրկտա զօլրա զուհուր իթտիրինի՝ եարրն բէսմի կազէթա իյան իտէճկի թէյմինէն ըրիպայէթ օրնդյօր։

Գրօնշթատտա մէգքիւր խասթարգ զուհուր խուլպ, բուսի յունիս 8ին 15ինէ գատար 12 վուգուաթ վէ 6 վէֆիյաթ վագը օլմուշ արը։

Բուսիա ի Բէրլէթօր վէ իմբէրաթօրիցասը Բէթերսպ սէրայընտա Ֆրանսա սէֆիրինի հուզուրլարընա գապուլ իթմիշլէր տիր։

Բօմա 4 յուլիս

Թրիպոլա կազէթասընն պէյանընա կէօրէ, Իթալիա իլէ Պրազիլիա արասընտա թէհատտուս իտուպ, հէնուզ թէսվիյէքվէյր օլմայան մէսէլէյէ հագգընտա Իթալիա սէֆարէթինին միւթալէպաթընա գուվվէթ վէրմէք իւզրէ 2 գրմա Իթալիան հարպ սէֆինէսի Բիօ-Ճանէյրոյա հարքէթ իտէճէքլէր տիր։

Բարիզ 3 յուլիս

Բէյրը ճիւմհուր Մ. Գազիմիր Բէրիէնին թանթը բիյասէթինտէ ինիգատ իլանն մէճլիսը վիւքէլ՝ յուլիս 14ին միլլի եօրթուսը միւնասէպէթիյէ ասքերի բէսմը կէչիտ վէ ումումի չէնլիքլեր իճրասընան մանէմը միլլի սէպէպիյէ սարֆը նազար օլընմասընա վէ մէզքիւր եէվմը մախսուս զիյնէթլէրին իճրասընա մուհասէսէ մէպալիդին իանէլէր թէվզիինէ հասը իտիրմէսինէ գարար վէրմիշ տիր։

Բէյրը ճիւմհուր Մ. Գազիմիր-Բէրիէ մագամը բիյասէթէ գուուրտա տարի օլան պէյաննամէսինտէ, 7 սէնէլէք միւտէթ միւնգազիյէ օլորգտա մագամը բիյասէթի սարբէրէ թէրք իթմէք նէյէթինտէ պուլուսնաղընը տախի պէյան իթմիշ տիր։

Պէլկրատ 3 յուլիս

Բիվայէթ օլընաղընա կէօրէ, գրալ Ալէքսանտրն ավտէթինտէն սոնրա, բէսէրի գրալ Միլան՝ մէմալիքը էճնէպիյէյէ հարաքէթ իտէրէք, եվվելա Բարիզ վէ մուսալսէրէն Գարլսպատտ ազիմէթ իտէճէք տիր։

մուճիպինճէ մէվգբի թաթպիգէ վազը մուգաբրէր պուլընան պօրտա վէ ումուրը սարրաֆիյէ տէլալարը, Ամերիկա Միւսիւլմանլարընն Թէհէրանտա միւքէմմէլ պիր միւզէյանէ վիճուտ կէթիրիլմէսի՞ նուսուսընա Նարէատտին Շահ հազրէթէրի թարաֆընտան էմր վէրիլմիշ օլտըընտան, մէգքիւր միւզէյին թէրթիպ վէ թէչքիլինի Ֆրանսա էրպաը իհթիսասընան պիրիսինէ իհալէ օլունճաղընը Թէհէրան կազէթալարը հաղրյօրլար։

ՍԱՐՊԱՍ ԳՐԱՎԸՆԸ

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷՆ ՄԻՒՃԱՐԻԳԱԹԸ

ՐԷՍՄԻ.—Զաթը չէվքէթսիմաթը հազրէթը Բաթիշահիյի լիէճիւզիյաբ Տէրսաատէթէ վիւրուտ իթմիշ օլան Սրպապա գրալը հայմ. Ալէքսանտր հազրէթէրի՝ տիւնքի չարշէնպիհ կիւնիւ Մապէյնը Հիւմայունը Միւիւքանէտ քէչիտէ պույրըլան զիյաֆէթը Սէնիյէի հազրէթը Բաթիշահիտէ հազը պուլընաբգտան վէ Զաթը մէքեարիսմիսմաթը ճէնապը Թաճարիյէ բասիմէի վէտալը իյֆա էյէտիքտէն սոնրա, սապ 10 բատտէյէրինտէ նէզար հաչիթանէյէրինտէ Զաթը սամի Սատարէթէնէի օլտուղը հարտ արապայա բաքիպէն վէ արապանդն եանընտա սիւվարի մըղրաղը ալայընտան պիր պէօյուք ասքերը հազրէթը Բաթիշահի պուլընարագ, մայէթի մէմուրիյնի տախի տիկէր արապալարա պէրիւքիւպ Թօբխանէի Ամիրէ իսկէյէսինէ, վէ օրտտա Թօբխանէի Ամիրէ միւշիրի տէվլ. բաշա հազրէթէրի թարաֆընտան ըէսմը թէչեիին իճրասըյլա հազը պուլընան մա մուզիգա պիր թապուր բէյատ վէ իքի պէօյուք թօբճու ասաքիրը Շահանէ իյֆի բէսմ իտուպ, մախսուսէն իհզար իսիրմիշ օլան սթիմօթարլա հաշմ. գրալ հազրէթէրի վէ մայէթի մէմուրիյնի վէ մինմանտարլարը Սուլթանէյէ վաքտրը Հիւմայունընա ազիմէթ, վէ գարաղոլ սէֆինէի Հիւմայունը տախի տօնատրըգ, թօբ Լնտախթրյա բէսմը սէլամ վէ իհթիրամ իճրա գըլընտրգտան, վէ Զաթը սամի Սատարէթէնէի իլէ Խարիճիյէ նազրը տէվլ. բաշա հազրէթէրի՝ վաքտրը Հիւմայունը մէգքիւրէ գատար ազիմէթէ, թարաֆը էյրէֆը հազրէթը Շէհրիյարիէն ըէսմը Թէչեիին իյֆա էյէտիքտէն սոնրա, գըբալը միւշարէյէհ հազրէթէրի՝ Սէլանիկէ միւթէվէճճիհէն Տէրսաատէթէն հարէքէթ պույուրմըշլար արը։

* *

Պալէատէքի իլանը բէսմիտէն անլաշըլարը վէճճիկ, պիր հաֆթատան պէրու շէհրիմիզտէ պուլընան Սրպապա գրալը Ալէքսանտր հազրէթէրի՝ տիւն մէմալիքինէ ավէթի իմմէք իչիւն շէհրիմիզտէն միւֆարէգաթի իմմիշ տիր։

Գրալ Ալէքսանտր հազրէթէրի՝ էսնան ազիմէթինտէ սիւվարի իւնիֆօրմասընը լապս օլուպ, իմմիյաղ նիշանընը տախի թաալիգ էյլէմիշ տիր։

Գրալ հազրէթէրի՝ սթիմօթանան Սուլթանէյէ վաքտրը Հիւմայունընա չէգտրդը զէման, վաքտրը գաբատանը իլէ չարխանը պաշըսը սատատ. Իտհէմ բաշա վէ մէմուրիյնի վէ իւմէրան պահրիյէ, վէ գրալ հազրէթէրինին մայէթի մէմուրլարը թարաֆընտան իսթիգպալ օլընմը, վէ տօղրուճա վաքտրն տավլունպազը իւզէրինէ չըգըպ պու սրբատա մուզիգան Հիւմայուն Ալրպ մարշընը թէրեննիւմ էյլէմիշ տիր։

Զաթը սամի Սատարգամի իլէ Խարիճիյէ նազրը տէվլ. Սահտ բաշա հազրէթէրի՝ գրալ իլէ պիր միւտէթ միւլագամ էյլէտիքտէն, վէ Սատարգամ ֆէխամ. տէվլ. ճէվատ բաշա հազրէթէրի՝ գրալ հազրէթէրէրյէ ըէսմը վէտայը էյֆա իմմէտիքտէն սոնրա ավտէթ իտէճէքլէրի սրբատա գրալ հազրէթէրի Տէրսաատէթտէ պուլընարգլարը միւտէթճէ նախլ օլտըը իմմիֆաթը Շէհրիյարիտէն տգյայը խաքիրան Շահանէյէ թէչէքքիւրաթը մախսուսէ արզ իտիրմէսինի միւշարէյէհ ճէվատ բաշա հազրէթէրինէն իլթիմաս իմմիշլեր տիր։

Միւշարէյէհիւմա Սատարգամ վէ վէ խարիճիյէ նազրը բաշալար հազարաթը Սուլթանէյէ վաքտրընան միւֆարէգաթ իմմիքլերի սրբատա գրալ հազրէթէրի՝ տավլունպազա չգգարագ օլատանատա սէլամմիշլարտը։

Վաքտրը Հիւմայուն սաաթ 11½-տա լիմանը-մզգան հարքէքէթ էյլէմիշ տիր։

* *

Գրալ հազրէթէրինին Տէրսաատէթտէն միւֆարէգաթը միւնասէպէթիյլէ էճնէպի սէֆիրլեր՝ միւշարէյէհ հազրէթէրինէ գարթ տը վիզիթէրինի կէօնտէրմիշլեր տիր։

* *

Թարաֆը հազրէթը Բաթիշահիտէն միհմանտար թային պույրուլան տէվլ. Բաֆի բաշա հազրէթէրի իլէ ամուճ. Հագգը պէյ էֆ. հազրէթէրի վէ սատատ. Ահմէտ Ալի բաշա հազրէթէրի վէ եավէրանը հազրէթը Բաթիշահիտէն գայմագամ Քէնան վէ եիւզպաշը Մուզաֆֆեր պէյլեր վէ մայէթը Սէնիյէ չավուշլարընատ պիր գաչ զաթ իլէ, գրալ հազրէթէրէրիյէ պիրլիքատ չէհրիմիզ կէրիմ, օլան Պէյկրատ սէֆիրի Թէվֆիգ պէյ տախի Սուլթանէյէ վաքտրը Ցէրսատէթտէն հարաքէթ էյլէմիշլեր տիր։

* *

Զանագգալետ տէմիր ամիրը օլան Իսէնդէ վաքտրը տախի Սուլթանէյէ վաքտրընա Սէլանիկէ գատար բէֆգալթ իտէճէք տիր։

Գրալ հազրէթէրէրինի Սէլանիքաէն Զիպէֆչէյէ գատար կէօթիւրմէք, վէ միւշարէյէհին միհմանտարլարը պուլունան զէվաթը Զիպէֆչէյէտէն Սէլանիկէ կէթիրմէք իւզրէ պիր գալթարը մախսուս թէրթիպ օլունմասը՝ Նաֆիա Նէզարէթինտէն Շարգ չըմնտրֆէրլերի գումբանեասընա էմր իտիրմիշ տիր։

* *

Երուսաղէմ Բում Բաթրիգինին Տէրսաատէթ վէքիլի արհիմանտրիթ Եէրմանոս Աքսթօլաթոս էֆ.՝ էվվելքի կիւն Սրպապա գրալը Ալէքսանտր հազրէթէրի թարաֆընտան գապուլ օլունտրը սըրատա, Բաթրիգը միւշարէյէհ թարաֆընտան Երուսաղէմտէ էրպապը սէնայի թարաֆընտան միւքէմմէլ պիր սուրէթտէ իմալ օլունմշ սամ պէտէֆտէն մամուլ պիր գրթա բուհանի թասվիր՝ գրալ հազրէթէրինէ թագտիմ իթմիշ տիր։

Մէգքիւր թասվիրին օրթա եէրինտէ Ցիսուս Քրիստոսըն Ծնունդը, վէ հէր իքի թարաֆընտա Աւետում վէ Մկրտութիւն վէ իւսթ թարաֆընտա Ցարութիւն ըէսմի հէնքք օլունմշը արը։

Մէգքիւր ըէսմ՝ ալթուն վէ կիւմիւշէ իմալ օլունան պիր չէրչիվէ իլէ իհմթա խաչմշ օլուպ, պիր մահֆազա տերունինէ վազ օլունմշ՝ վէ իւզէրինտէ «Ս. Երուսաղէմ Բաթրիգի թարաֆընտան՝ Սրպապա գրալը հազրէթէրինէ» իպարէսի մուհարբէր պուլընմշ արը։

* *

Գրալ Ալէքսանտր հազրէթէրի վէ պիճիմէ էֆիրատը մայէթիյէ միհմանտարլարընն՝ պէօյուք իւնիֆորմարընը լապս օլարգլարը հալտէ, տիւն սապահ Մէրասիմ տախրէսինտէ սէրֆօթօկրաֆիի հազրէթը Շէհրիյարի Ապտուլլահ պիրատէր էֆ.լէր մարիֆէթիյլէ ֆօթոկրաֆիա ըէսմէրի ալագ օլընմշը արը։

* *

Օսմանը Պանգասը միտրի Մ. Լա Ֆիւանթ՝ տիւն սապահ Սրպապա գրալը Ալէքսանտր հազրէթէրի թարաֆընտան գապուլ օլընըպ, միւշարէյէհ իլէ պիր միւտէթ միւլագամ իմմիշ տիր։

Իչպու միւլագամ էսնասընտա Սրպապա ումուրը մալիյէսինէ միւթէալլիգ պազը խուսուսաթտան պահս օլընտրը գանն օլընըյօր։

ՄԻՒԹԷՎԷԼԻՅԱ Մ. ԳԱՐՆՕ

Բարիզ կազէթալարընը կէչէն ճումա երթէսի վէ բազար կիւնքի նիւսխէլէրինտէ, Մ. Գարնօնրն ճէնազէ այայընը թէրթիպաթը էվվելիյէսի հագգընտա բէք չօգ թաֆսիլաթ օգունմագտա տրը։

Կէօնտէրիլէն պուքէթլեր՝ էյիդէ սէրայընտա 3 վասի սայօն իյղալ իմմիշլեր տիր։

Ռուսիա իմբէրաթօրը թարաֆընտան կէօնտէրիլէն 6 մէթրօ գուճընտա վէ գըյմէթի չէչքիլերէ միւգէյլէն վէ պէյան Թիւրքէ մէսթուր օյան պուքէթին 500 լիրա գըյմէթի օլարը թախմին օլունմշ տրը։

Բէյիսը ճիւմհուրը լահդ Մ. Գազիմիր-Բէրիէ թարաֆընտան 2½ մէթրօ ճէսամէթինտէ վէ գըրմըզը չէչքիլերէ խուրմա տալարընտան թէրթիպ օլունան պուքէթ՝ ճալիզը արգգաթ կէօրիւմիշ տիր։

Ինկիլիթէրա գրալիցասը իլէ Ալէմանիա իմբէրաթօրը վէ Իթալիա, Սբանիա, Բօրթուկալ վէ Պէլճիգա գրալարը-յա բրէնս տը կալ վէ Պահրը Սէֆիտ Բուս տօնանմասը գօմանտանը ամիրալ Ավէլան թարաֆընտան միւքէմմէլ պուքէթլեր կէօնտէրիլմիշ տիր։

Ֆրանսա Մէճլիսը մէպուսանը թարաֆընտան վագ օլընան պուքէթ՝ 4 պուլուգ մէթրօ իրթիֆաընտա վէ էհրամ չէքիլինտէ օլուպ կիւլերէք տօնատրըմշ արը։

* *

Էրմէնի Գաթօղիք կաթողիկոս վէ Բաթրիգի բիւթէթլու Ագարեան էֆէնտի հազրէթէրինին՝ եարընքի ճումա կիւնիւ ալաթուրքա սաաթ 1 պուլուգտա Գալաթատա քեահին Ցիսուս Փրկիչ քիլիսէսինտէ մութանեան սուրէթտէ Ջայնաւոր Պատարագ թագտիս իտէճէկլի, վէ պու այինը բուհանտէն սօնրա Ֆրանսա բէյսը ճիւմհուրը միւթէվէֆֆա Մ. Գարնօնրն իսթիրահաթը բուհը իչիւն Պայտոն տուալարը օգույաճաղը, վէ իչպու այինը բուհանիտէ Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Գարպօն իլէ մայէթի մէմուրիյնի հազրը պուլընաճաղլարը՝ քիլիսէի մէզքիւր թարաֆընտան իլան օլընը։

ՊԱՆԳՆՕԹԼԱՐ

Շէհրիմիզ բիւցասընտա գալպ պանգնօթլար թէտավիլ իմթիկի հավատիսի զուհուր իմմէսի իւզէրինէ, կէչէն բազար երթէսի կիւնիւ Օսմանը Պանգասընա միւրաճաաթ իտէրէք, պանգնօթլարընը նագտա թահվիլ իմմէքտէ օլորգլարընտան, բազար երթէսի իլէ սալը կիւնիւ Օսմ. Պանգասը թարաֆընտան 40000 լիրալըգ պանգնօթլարը պէտէլի վէրիլէրէք, պունլարը իչինէն եաւընը 3 թանէ գալպ պանգնօթ զուհուր իմմիշ տիր։

Իչպու գալպ պանգնօթլարը ասըլլարընտան թէֆրիգի իչիւն Օսմանը Պանգասը թարաֆընտան իրսալ օլնան պիր իլան՝ տիւնքի նիւսխէմբէտ սէրճ օլընաղը կիպի, պունլար օ գատար ֆէնա սուրէթտէ իմալ օլընմշլար տրը քի, տիդգաթը սուրէթտէ պագրլարգտա, գալպ օլաբգլարը եէքնաղալտա անլաշըլըյօր։

Էյտէ իտիրէն գալպ պանգնօթլարտան պիր թանէսի՝ Մարիյէ նէզարէթի թարաֆընտան պա թէդքէրե Զապթիյէ նէզարէթինէն թալեպ իտիրմիշ տիր։

Տէրտէսթ իտիրէն գալպագանլար՝ պիզգաթ բօրիս միւտիրի սաաա. Հիւմնիւ պէյ էֆէնտի հագրէթէրի թարաֆընտան իսթիհնթաղ իտիրմէքտէ տիրլեր։

Իչպու գալպ պանգնօթլար հագգընտա պու կիւնքի թիւրքճէ կազէթալարտա աթիտէքի իլանը ըէսմի օգունմշը արը։

ԲԷՅՍՄԻ.—Օսմանը Պանգասընա մախսուս 5էր լիրալըգ պանգնօթլարն թագլիտի օլմագ իւզրէ, Զապթիյէ նէզարէթինճէ պիր գաչ ատէա սիւրիճիյէրէք պէրապէր էլտէ իտիրէրէք, Թահգիգաթընն քէմալը կէրմիյէ իճրասընա աէվամ օլունմագտա իսէ տէ, պունլարատան պիր իայլիսինին սիւրիւմիշ օլմասը իհթիմալինէ պինանէն խագանը տէվլէթ վէ պանգալարճա էվրագն գապուլինտէ իհթիյաթ վէ տիզգաթ օլընմասը լիզումը իլան օլունը։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

1854 վէ 1871 սէնէլէրի Օսմանը իսթիգրազ թանվիլաթընն մուամէլէի թէպտիլիյէսի հագգընտա, թանվիլաթը մէգքիւրէ համիլէրի թարաֆընտան պազը իթիրազար պէյան խրտիսինտէն, օլ պապաէքի մուամէլաթընն սէրիան իճրասը մագամը Սատարէթէն Մալիյէ նէզարէթինէ իշար օլունմշ արը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօն. վէ Քաղաք. ժողովարան միւրէթթէպ խառն ժողովը՝ ագտը իճթիմա խտէրէք, Բաթրիգլիք մագամընա պիր Ցեղապահ ինթիխապ իմմէնտէսին ամիր տիւն ագշամ Ատալէյէ վէ Մէզահլայ նէզարէթը ճէլիլէսի թարաֆընտան Բաթրիգխանէյէ պույրուլթուի ալի վիւրուտ իմմիշ տիր։

ԱԶԴ

Ս. Խաչ Եկեղեցւոյս վաղիէն Սէյամէթ թաղիս էմմէքճի Պայէ փողոց 4 թիւ տանը կէս քարմինը Ս. Եկեղեցւոյս հանէլ՝ մեացած ըլալով, Խորհրդոյս կողմանէ աճուրդի դրուած է, եւ որոյ համար 25 ոսկիի գնորդ մը ներկայացած է։

Աճուրդը վերջ պիտի գտնէ յառաջիկայ յուլիսի 10 կիւրակէ կէս օրին, եւ սոյն կէս բաժին տունը վերջնականապէս պիտի վաճառուի յիշեալ գնորդին եւ կամ աւելի գին տուողին։

Գնելու փափաքողք ուրբաթ եւ կիւրակէ առաւօտները կարող են Խորհրդոյս դիմել եւ այցելել յիշեալ տունը եւ կը հրաւիրուին ներկայանալ Խորհրդոյս աճուրդի վերջին օրն մինչեւ որոշեալ ժամն, յետ որոյ չը պիտի ընդունուի որ եւ է առաջարկ։

22 յունիս 1894

Թղ. Խորհրդարան (ՆԷՇ)
Ս. Խաչ Եկեղ. Իւսկիւտարու

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Բէթերսպուրկ 4 յուլիս

Բէթերսպուրկտա զօլրա զուհուր իթտիրինի՝ եարրն բէսմի կազէթա իյան իտէճկի թէյմինէն ըրիպայէթ օրնդյօր։

Գրօնշթատտա մէգքիւր խասթարգ զուհուր խուլպ, բուսի յունիս 8ին 15ինէ գատար 12 վուգուաթ վէ 6 վէֆիյաթ վագը օլմուշ արը։

Բուսիա ի Բէրլէթօր վէ իմբէրաթօրիցասը Բէթերսպ սէրայընտա Ֆրանսա սէֆիրինի հուզուրլարընա գապուլ իթմիշլեր տիր։

Բարիզ 3 յուլիս

Բէյրը ճիւմհուր Մ. Գազիմիր Բէրիէնին թանթը բիյասէթինտէ ինիգատ իլանն մէճլիսը վիւքէլ՝ յուլիս 14ին միլլի եօրթուսը միւնասէպէթիյէ ասքերի բէսմը կէչիտ վէ ումումի չէնլիքլեր իճրասընան մանէմը միլլի սէպէպիյէ սարֆը նազար օլընմասընա վէ մէզքիւր եէվմը մախսուս զիյնէթլէրին իճրասընա մուհասէսէ մէպալիդին իանէլեր թէվզիինէ հասը իտիրմէսինէ գարար վէրմիշ տիր։

Բէյրը ճիւմհուր Մ. Գազիմիր-Բէրիէ մագամը բիյասէթէ գուուրտա տարի օլան պէյաննամէսինտէ, 7 սէնէլէք միւտէթ միւնգազիյէ օլորգտա մագամը բիյասէթի սարբէրէ թէրք իթմէք նէյէթինտէ պուլուսնաղընը տախի պէյան իթմիշ տիր։

Պէլկրատ 3 յուլիս

Բիվայէթ օլընաղընա կէօրէ, գրալ Ալէքսանտրն ավտէթինտէն սոնրա, բէսէրի գրալ Միլան՝ մէմալիքը էճնէպիյէյէ հարաքէթ իտէրէք, եվվելա Բարիզ վէ մուսալսէրէն Գարլսպատտ ազիմէթ իտէճէք տիր։

ՆԻՁԻՐԻՆ ԷՎԼԷՆՄԷՑՕՐԼԱՐ

Կ-ԷՐԻ-ԼՈՐԸՄԷՆԴ- ԲՐԻՒՕՄ- Վ ՌԻԷՊՏԷՍ Դ-ԻԷՎԷՐԷ.

Եազրլաճագ պէնտ զէմինի պուլամտարդրմրզտան, պունտան 6-7 այ էվվէլ պու սէրլէվհա իլէ եազմրզ օլորզրմրզ պէնտի թէքբարլյաճաղրզ զանն իտիրմէսին։

Մագսէտիմիզ Բրիւօմ հագգընտա պէշ սէնե էվվէլ Ճէրէտէ Շուէյտ իլէ Աբեուէտ արասընտա ճէրէյան իտէն միւպահասանըն թէճտիտի տէ տէյիլ տիր։

Պազը մէսէլէսը վար տը քի՝ հալ իթմէկէ չարէ պուլընմատրդը իչիւն, հէր զէման եէնի եախօտ հէր զէմանըն մէսէլէսի տիրլեր։

Իչթէ տէլիգանլրարմրզդը էվլէնմէկէ ճէսարէթ իթմէմէլերի, եախօտ էվլէնմէք իչիւն դէօչ- թրախմալար թալէպ էյլէմէլերի, վէ գրզպարբմրզդը պէօյիւք գրսմընը տախի եա քէնտի եէտը իդտիվաճլարընը թալէպ իտէն տէլիգանլրարը պէյէնմէյիպ, զայէթ բարլագ մէվգը սահիպի արամարը, եախօտ հիչ զէվճ պուլմայրպ էվտէ գալմալարը՝ պու կիպի մէսէլէլէր ճիւմլէսինտէն տիր։

Ամերէն Աբեուէտտէ մուհարրիրիյնտէն պիր գաթ՝ Էվրօբատա նէչը իտիլէն պիր քիթապ հագգընտա իթաի մալիւմաթ իթտիկի սրրատա, էվլէնմէք մէսէլէսինի տախի թէտգիգ, վէ գրզպարբը ալտրգրամը թէրպիյէնին՝ իդտիվաճլարընը էքսիլմէսի իւզէրինէ բէք պէօյիւք թէէսիրի օլորզրմընը պէյան էյլէմիշ տիր։

Պունընն իւզէրինէ պիր «ամոնէյ» թարաֆընտան ճէվապ վերիլէրէք, գրզպարբն թէրպիյէսի մէսէլէսինին՝ իդտիվաճլարընը էքսիլմէսի իւզէրինէ հիչ պիր թէէսիրի օլմատրդը, վէ պունընն սորը պէպպի՝ տէլիգանլրարընը պէօյիւք պէօյիւք թրախմալար իսթէմէլերի օլորզրմը պէյան իտիլտի։

Կերէք Հայրենէտտէ կերէք Աբեուէտ՝ պու մէսէլէ հագգընտա նէչը իտիլէն ուզուն ուզուն մէգալէլերտէն չու անլայրլրը քի, գրզպար՝ իդտիվաճլարընը էքսիլմէսի մէսէլէսինտէ էրքէքլերի, էրքէքլեր իսէ գրզպարբը իթհամ իթմէքտէ տիրլեր։

Դրզպար՝ տէլիգանլրարա «պիզիմ թէրպիյէմիզին, հիւսնիմիզին, էվ գատընը օլմագլրզրմրզրզ» հիչ պիր էհէմմիյէթի եօգ տը։ սիզ եալընզ բարա արայօրսընրզդ տիյօրլար։

Ցէլիգանլրար իսէ՝ գրզպարա «սիզ օ գատար եիւքսէքտէն ուչմագտա, քէնտինիզի էօյլէ պիր ալայիչի էօմրէ լայրզ կէօրմէքտէ սինիզ, վէ էկէր էանաֆ հալինտէ պիր տէլիգանլրյր գապրլ խտուպ էվլէնսէնիզ պիլէ, քէնտինիզի էօյլէ պիր ֆէտագքարլրզ իթմիշ ատտ իթմէքտէ սինիզ քի՝ տէլիգանլրար—չօգ տէֆա—իդտիվաճը թէքմիլ հայթարրընտա պէյա սաթրն ալմագ ատտ իտէրէք, սարֆը նազար իտիյօրլար» ճէվապընը վէրիյօրլար։

Աճապա հագգ հա՞նկը թարաֆտա տրը։

* *

Վագթրյա պիր մահքէմէ հուզուրընա՝ եէքտիկէրինէ պիրէր թօգաթ ազգ իթմիշ իքի քիչի կէթիրմիչէր քի՝ պունլարրն իքիսի տէ թէքմիլ գապահաթը տիկէրինին իւզէրինէ աթմագտա իմիշ։

Բէիս պիր դաչ տէֆա իսթիճվապ իթմիշ իսէ տէ, իքի խասիմ՝ մէսուլիյէթի քեամիլէն տիկէր թարաֆա աթֆ իթմէքտէ տէվամ իթտիքլերինտէն, թահգիգաթ իհբասը իչիւն իքիսինին տէ հապսընը էմր էյլէմիշ։

Պիրազ սօնրա տիկէր իքի քիչի կէթիրիմիշ քի՝ պունլար եէքտիկէրինի տահա չիտտէթլի սուրէթտէ տարպ իթմիշ իտիլեր։

Ֆագաթ բէիս թարաֆընտան իսթիճվապ վուգուինտէ՝ մուտարիպլերին հեր իքիսի տէ քէնտի գապահարընը տերէճէսինի, վէ հատիսէնին նասրլ օլուպ տա վուգու պուլարընը տօղրուճա հիքեայէ իթմիշլեր։

Պունընն իւզէրինէ բէիս պունլարա սուրէթը միւնասիպէտ պիր նասիհաթ վերէրէք, իքիսինի տէ սալը վէրմիշ։

Բէիսին պու մուամէլէսի սամինտէն պիրինին մէրգրը մուճիպ օլորզընտան, մահքէմէնին իճթիմաը խիթամ պուլտրգտա, բէիսէ եանայարադ «իլք կէլէնլերին գապահաթը՝ եէքտիկերինէ պիրեր թօգաթ վուրմուչ օմագտան խպարէթ իտի, իքինճի կէլէնլեր իսէ միւքէմմէլէն եումրուգ գավկաը իճրա իթմիշ իտիլեր. նիչի՞ն իքինճի կէլէնլերի պիր նասիհաթա սալը վերտիկինդ հալտէ, պիրինճիլերի հապսանէյէ կէօնտերտինդ» տէյու սիւալ իթմիշ։

Բէիս տէմիշ քի,

—Պիրինճի կէլէնլեր գապահաթը քեամիլէն եէքտիկերինէ իանատ իթմէքտէ իտիլեր. պինաէնալէյհ հագիգաթը անլամագ միւմքին օլմայօր իտի. իչտէ պիրեր թօգաթ վուրմագտան տահա միհիմմ սէպէպլեր պուլընմասը միհթէմիմ իտի. գիրա թարաֆէյինին գապահաթը քեամիլէն տիկէր թարաֆա եիւքսէթմէք խուսուսընտա կէօսթէրտիքլերի զայրէթէ պագրլը իսէ, պունլարը՝ հագգը սէվեր վէ իթիրաֆ իտէր ատամյար օլմատրգլարը անլայրլմագտա իտի. պինաէնալէյհ իչի թահգիգ իթմէք իչիւն անլէրին իքիսինի տէ թէվգրճ իթտիրտիմ. հալ պու քի, իքինճի կէլէնլեր՝ հատիսէյի տօղրու տօղրույա հիքեայէ իթտիքլերի, վէ հեր պիրի քէնտի գապահաթընը թանրտրը ճիհէթլէ, անլէրտէն իհթիրազա սէպէպ եօգ իտի. վագանընը՝ հիտաէթ սահգասրյա վուգու պուլմրզ օլտուղը, վէ թարաֆէյինին՝ անրն իյգա իթտիքլերինտէն տօպայը նատիմ պուլընտրզ-

լարը անլայրլմագտա իտի. պինաէնալէյհ քէնտիլէրինի պիր նասիհաթ իթտասընտան սօնրա սալըվերտիմ։»

Զանն իտէրիզ քի, պիզտէ իզտիվաճլարընը էքսիլմէսի մէսէլէսինտէ թէքմիլ գապահաթը տիկէր թարաֆա աթմագտա օլան էրքէքլեր իլէ գրզպար տախի՝ պիրինճի նէվ եանի հագգը թանրմայան գապահաթլրարտան ատտ օլունմադա չայան տրը։

Պու մէսէլէ հագգընտա պունտան էվվէլ եազմրզ օյտուղրմրզ պէնտիլերտէ պէյան իթտիկիմիզ միւթալէաթը թէքբար իթմէք իսթէմէտիկիմիզտէն, մէսէլէյի պիւթիւն պիւթիւն ֆարգը պիր նօգթաի նազարտան թէգադիզ իտէճէյիզ։

Դրզպար՝ տէլիգանլրարընը բարա արատրզլարընը սէօյլէյօրլար. եալ՞ն մը տրը։— Իթիրաֆ իթմէկէ մէճպուրրզ քի՝ տօղրու տրը։

Տէլիգանլրար տա գրզպարընը սիւսէ, էյլէնճէլերէ, Եվրօբատա անճագ ասրլրատէկեանընն վէ ասհապը սերվէթին կէչիրտիքլերի սուրէթտէ պիր հայաթա կէօսթէրտիքլերի արզույը իրաէ իտիյօրլար. պու տա եայ՞ն մը տրը։—Խա՛յր, պու տա տօղրու տրը։

Էօյլէ իսէ գապահաթ հա՞նկը թարաֆտա տրը։

Մէսէլէ պու նօգթատա «սապա՞հ մը ագշամտան սօնրա կէլիր, եօգսա ագշա՞մ մը սապահտան սօնրա» սիվարինէ միչապիհ պիր հալ բէյտա իթմէքտէ տիր։

Տէլիգանլրար՝ բարա արայօրլար, չէ՞ռէ գրզպարընն էանաֆքեարի պիր հայաթա բազի օմատրգլարընը կէօրիյօրլար. վէ գրզպար՝ էսնաֆքեարի պիր հայաթա բազի օմայօրլար, չէ՞ռ էվլէնմէք իչիւն չէքտիքլերի զահմէթ եախօտ վերտիքլերի բարա մուգապիլինտէ, էվլիլիկին քէյֆինի չըգարմայը քէնտիլերինճէ պիր հագգ ատտ իտիյօրլար։

Իչթէ մէսէլէնին էսասի նօգթասը պուրասը տրը։

Կերէք տէլիգանլրարըմրզդը, կերէքքէ գրզպարըմրզդը հայաթ հագգընտա եանլրզ պիր ֆիքքրլերի վար տրը։

Պիզիմ դէրէ դէրէ հուսուլէ կէլէն սատատէթլերէ ինանը ատամյար օլտուղրմրզ՝ էչյանէյրատա վերտիկիմիզ էհէմմիյէթի իլէ միւսպէթ տիր։

Հայաթտա սատատէթ՝ չալըշմագ, եգզօսիա, գանատթ, հատտինի պիրմէք իլէ հասրլ օլուր։

Էկէր պէօյլէ եաբրլմայրպ, պիր դէօչ- էյրագէյէ ինթիդար իտիլիր իսէ, բէք պէօյիւք իհթիմալ վար տրը քի, թէքմիլ հայաթ պու իւմիա վէ ինթիդար իլէ կէչէճէքտիր։

Տէլիգանլրարըմրզ վէ գրզպարըմրզ՝ էչյանէյրը՝ հայաթտա թէսատիֆ իտէպիլէճէք պէօյիւք իրրամիյէլերտէն պիրի տատ իթմէքտէ տիրլեր։

Հեր գրզ իչիւն մէսէլէ՝ «ճճապա պէնիմ հեր իսթեատիկիմի եաբապիլէճէք պիր գօճայա տիւչեպիլէճէ՞քմիրիմ» թարզընտա տրը։

Հէր տէլիգանը իսէ՝ պու մէսէլէյի «ճճապա նա՞սրլ օլուր տա զենկին պիր գրզ ալը, բահաթա տիւչերիմ» թարզընտա թէլագգը էյլէմէքտէ տիր։

Հալ պու քի, պիզտէ նէ՛ էրքէքլերտէ, նէ՛ տէ գատընլարտա եօյլէ պէօյիւք զենկինլիքլեր օլմատրզը ճիհէթլէ, հեր իքի թարաֆ տա չօգ տէֆա պու ինթիզար իլէ —ավամմ թապիրի իլէ— դուրույուպ կիթմէքտէ տիր։

Իդտիվաճ՝ հայաթըն զայլէրինի պիթիւն պիթիւն պէրթարաֆ իտէպիլէճէք եէնի պիր հալ տէյիլ տիր։

Իդտիվաճ՝ հայաթըն զայլէրինի թագսիմ իտէրէք էքսիլմէքէ իչիւն պիր բէֆիգ եախօտ բէֆիգա ալմագտան իպարէթ տիր։

Իչթէ պու խուսուս տրը քի պիզտէ հէնուզ անլայրլամմրզ, եախօտ ա՛լայրլմագ իսթէնմէմիշ տիր։

Պիզտէ իդտիվաճ հագգընտա Ֆրանսըզլարըն ֆիքրի՝ Ինկիլիզ վէ Ամերիգալրարը էֆքեարընտան տահա գիյատէ թէամմիւմ էյլէմիշ տիր։

Մամաֆիհի Ֆրանսըզլարըն ֆիքրի տէ իֆրաթա վէ սուի խսթիմալա կէօթիւրիլմիշ տիր։

Ֆրանսըզլարտա կէչիմի պիր ազ թէէմին իմտիքտէն սօնրա էվլէնմէք, եախօտ էվլէնիլիկի սրրատա կէչիմին պիր ազ թէէմին իտիրմիչ օմասընա պագմագ ուսուլտէն տիր։

Թրիւօ- ուսուլ, վէ գրզ վարիտէ վէ բէտէրլէրինին՝ տէլիգանլրընն բարաճա հալինի գիյատէճէ թահգիգ իթմէրլերի պու հալին նէթայիճինտէն տիր։

Մամաֆիհի Ֆրանսըզլարըն՝ ամիէ բահաթը վէ իդտիվաճտա մէսուտիյէթի նօգթաի նազարընտան պու կիսն էվրօբատա էն միւթերագգը միլլէթ օմատրգլարը եիւզերճճէ տէլիլ իլէ իսպաթը միւմքին օլան ահվալտէն տիր։

Ինկիլիզլէրտէ վէ Ամերիգալրարատա իսէ, իդտիվաճ պիր Լ-ԷՆՖԷ վէ պիր ԷՐԷՆ-Է օմագ իւզրէ թէլազգը իտիրմիշ տիր։

Հիչ պիր բարաբը, վէ պէլքի օ տագիգատա էլինտէ եքմէք բարասը գազանճագ պիր իչի օմմյան պիր ինկիլիզի կէօրիւսինիզ քի, երինէ քէնտիսի կիպի բարաբը վէ իչի օմմյան պիր գրզը սէվիպ, անընլա ազտը իպտիվաճ իտէր։

Պու գրզ վէ էրքէքլին եաբտրգլարը չէյ, պիզիմ իթիգատրմրզ իլէ պէօյիւք պիր իհթիյաթրզրզ վէ ագը սրզրզ տրը։

Ֆիհագիգա էկէր օ գրզ վէ էրքէք էրվէհի օյալար վէ պիզիմ թէրպիյէմիզ իլէ պէօյիւմիչ պուլընսալար իտի, իդտիվաճլարընընն նէթիյէսի պէօյիւք պիր պէտապխթլրզ օյաճաղը մուհագգագ իտի։

Հալ պու քի, ինկիլիզ օյտրգլարը վէ իդտիվաճը ինկիլիզ կիպի թէլազգը իթտիքլերի ճիհէթլէ, եաբտրգլարը չէյ բէք տօղրու տրը, վէ իդտիվաճլարը մէսուտ օյաճագ տրը։

Զիրա օ գրզ իլէ տէլիգանը էվլէնտիքլերի սրրատա «իշթէ պէօյիւք իքրամիյէյի գաղանտրգ. արթրգ եարընտան իթիպարէն էլ էլ իւսթիւնէ գօյուպ, էյլէնճէյ պէքլէյէլիմ» տէմէյօրլար։

«Ֆագաթ պէչիքտէն մէգարա գատար մէչագգաթ տրը. եէքտիկէրիմիզէ արգատաշ օլուպ, պու մէչագգաթըն եէքիւնիւ խաֆիֆլէնտիրէյիմ. թաթը պիր արգատաշլրգ՝ մէչագգաթըն աղրլրարընը ունուԹարրապիրիր» տէյօրլար։

Իդտիվաճ հագգընտա էկէր տէլիգանլրար վէ գրզպար —ֆագաթ սախթէ օյարագ տէյիլ, ճիտտի օյարագ— պու ֆիքրի թաշրրյար իսէ՝ օ վագրթ արթրգ տէլիգանլրարընն էվլէնմէկէ ճէսարէթ իթմէմէսինէ, եախօտ գրզպարընն էվտէ գալմասընա մահալ գալը՞ր մը։

Պիւթիւն մէսէլէ հայաթըն (վէ անրն ահվալինտէն օյան իդտիվաճը) նէ՞ օյտրզը հագգընտա ճիտտի պիր ֆիքը սահիպի օյմագտա տրը։

Պու տա թէրպիյէնին թարզընա պաղը պիր չէյ տիր։

Եաշամագտա, կէչինմէքտէ, իդտիվաճտա տիւչար օյտրզրմրզ միւչքիլթրարընը ճիւմլէսի տէ՝ հայաթը անլամամրզ օյմագլրզրմրզդն նէթիյէսի տիր։

Արտրզրմրզ թէրպիյէ՝ հայաթ հագգընտա Ինկիլիզլերտէ վէ Ամերիգալրարտա օյտրզը կիպի սաղլամ (—ուչ) ֆիքրլեր վերտիկի հալտէ, պիւթիւն պու ֆէնալրզլար քէնտի քէնտիլերինէ զարի օյուրլար։

Դ. Ս.

ԹԻՎՃԻՀԱԹ

Իթալիա տէվլէթը ֆախիմէսինին Տէրսաատէթ սէֆարէթի իքինճի քեամիպի Մ. Պարօլիյէ Յիւնճի Մէճիտի, վէ սէֆարէթ ամպաչէ միւիթէրլերինտէն մարքի Սալվա Կօրիճճի իլէ մարքի Գալվաթօյա Կիւնճի բիւթպէտէն Օսմանի,

Իթալիա տէվլէթը ֆախիմէսինին Տէրսաատէթ սէֆարէթի պաչ թէրճիմանընն քէրիմէսի մամանզէ Մարի Պարօնա Յիւնճի բիւթպէտէն Շէֆգատ Նէյզանը Հիւսայնը իհսան պույրրմրզ տրը։

ԱՀՎԱԼԸ ՍՐՀՀԻԹ ՎԷ ԴՕԼԷՐՕ

Ր Է Ս Մ Ի

Յունիս 19տան 20յէ գատար Սամսօնտա վէ Իւնեէտ գօյերատան մուգուաթ օյմամրզ տրը։

Յունիս 19տան 20յէ գատար Գայսէրիյէ վէ ճիվար պաղարընտա գօյերատան 14 վէֆիյաթ։

Յունիս 15տէն 19ա գատար Էնգարէ վիլայէթինտէ Պօղազլյան գաղասընն մէրքէզի պուլընան իւզիւկլիտէ 1 միւսապ, վէ Պօղազլյանտա 8 միւսապ 4 վէֆիյաթ, վէ կիւվանճիլի գարիյէսինտէ 5 միւսապ 2 վէֆիյաթ, վէ Զօնգագ գարիյէսինտէ 1 միւսապ, վէ Գարագօչ գարիյէսինտէ 11 միւսապ 7 վէֆիյաթ օլուպ, Իսքիլիպ գաղասընտա յունիս 12տէն 20յէ գատար վուգուաթ օյմամրզ տրը։

Յունիս 9տան 20յէ գատար Եօզկատտա 8 միւսապ 4 վէֆիյաթ,

Յունիս 19տան 20յէ գատար Մամթեատա 35 միւսապ 19 վէֆիյաթ վուգու պուլրզպ, էկինտէ վուգուաթ օյմամրզ տրը։

* *

Պաղատատ սէքէնէսինտէն Մուսա էլ-Հուրի էֆէնին գօյերայա գարրը պիր նէպաթ քէչֆ իթտիկինտէն պահպա, պունընն հեր թարաֆտա տիքիլմէսի իչիւն՝ պու քէրրէ մագամը Սատարէթէ միւրաճաաթ էյլէմիշ, վէ մէգքիւր նէպաթ, էվվելա թէճրիւպէ իտիլմէք իւզրէ մերճիի մախսուսընա կէօնտերիլմիշտիր։

* *

Գօյերանընն զուհուր իթաիկի մահալ օյան Հինտիսթանա գատար ազիմէթլէ, իլլեթը մէգքիւրէնին մահիյէթի հագգընտա թէագիգաթ իճրա իթմէք իւզրէ մուգատտէմա պա իրատէի Սենիյէ օյթարաֆա ազիմէթ իտէն Տօգթ. միրալայ Շաքիր պէյ իլէ միրալայ Նէգօյաքի պէյ՝ իքմալը թէտգիգաթ էյլէմէլերիյլէ տիւն Տէրսաատէթէ կէլմիշլեր տիր։

* *

Էնգարէ վիլայէթի տախիլինտէ թէէսիս օլունաճագ 3 թէկաֆիւզ խանէ իչիւն Իտարէի Սրհհիյէ թարաֆընտան մուամէլաթը սրհհիյէյէ այնա՝ բարլթօրիատան Ռէյտա, ժուրնալ գալէմինտէն Իսմաիլ, Սալաճզդ մէմուրը Իսմէթ էֆ.լեր վիւսիրլիք, վէ Մ. Վէլիչ, Մ. Բինթօ վէ Մ. Բիկօբօլի թապիպլիք վազիֆէսիյլէ վէ տահա սահր քեաթիպ վէ կարտաճլար մէմուրը թային օլունըպ, մուամիլէյհիմին եարընն Էնգարէյէ կէօնտերիլմէսի մուգարրէր պուլընմրզ տրը։

* *

Գրրչէհրինտէ զուհուր իտէն խասթալրզդն մահվ օլընմասընա՝ տէկին, էմանէթի վէ բօսթալարրն մուվագգաթէն գապալ օլընմասը թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէգարէթինտէն լազըմ կէլէնլերէ թէլէկրաֆլա էմր օլընմրզ տրը։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԷՐԶՐՈՒՄ

Էրզրում մուխպիրիմիզտէն յունիս 11 թարիխսիյէ ախզ օլունան պիր մէքթուպ տրը։

Էշէբ- ռէրռէ-ՌԷ

Վալիի ալիչանրմրզ տէվլ. Հաֆի Հազգը բաչա հազրէթլերի՝ ումուրը միհիմմէի հիւքիւմէթի պէհազգն բույիթտէ քէմալը մէթանէթլէ իգաամ պուլուրտրզլարը կիպի, պիր գաթ տահա ասաչիչ ու ինզիպաթրն թագվիյէ վէ տէվամը իչիւն հիւնէրիւ օրտուի Հիւմայուն միւչիրի տէվլ. Զէքի բաչա հազրէթլերի իլէ տախի պիլմուխապէրէ, մէվգաիի լազմէտտ քէչթուկուզար իթմէք վէ չարը վէ հայտուտա թագմլարընը տէրտէսթ էյլէմէք իւզրէ, մրզգտարը քեաֆի սիւվարի վէ ժանտարմա ասաքիրը Շահանէ թային պուլյուրմրզչար, վէ պու սայէտէ բէք չօգ էշզրյա տէրտէսթ օլունտրգը կիպի, պու միյանտա ասաքիրը Շահանէյէ սիլահ էնտախթրզյա պիրպկիր թէլէֆ իտէն մէչհիրը էշզրյատան Անմէտ Էֆէն Ռէսուլ իլէ Գրլընճ կէպիկինտէ հայտուալրզտա պուլունան Մէհմէտ պէն Շեմօ, վէ կէչէն սէնէ ամէնէսիյլէ Այնթապէն պիր քէօյլունի պասարագ գաթը նուֆուս վէ զասալը էմվալա ճիւրաթ իտէն Հասան Խանօղլու Խասան, վէ ճինայաթը միւթեատիտ իլէ մազնուն վէ մահքիմ օյարագ ֆիրարէն չէգավէթտէ տէվամ իտէն պիր թագրմ էշզրյա, վէ Իրանէն Մաքու հաքիմի Թիմուրխանէն պիրատէրի Խսագխան բաչանէն՝ Մաքու այիրէթի վէ Իրան արազիսի տախիլինտէ վուգու պուլան գաթլի մատատէսինէ մազնուն օլուպ ֆիրարէն պու թարաֆա կէչմիշ օյան Մէթթ պէն Ապտի Խաղ, վէ բէֆիրի Ապտի տախի էսպրյա պերապէր եօլիս վէ մէշհիրը էշզրյատան Քալլօ վէ Եօմէր վէ Մէհմէտ վէ Ճաֆէր տախի տէրտէսթ օլունարագ, ճիհէթը ալալիկէ թէսլիմ օլընաբզլարը մէվսուգէն իչիտիմիշ տիր։

Քէզալիք պազը սրրգաթլա մազնուն պուլընան Թէրճանէն Քէօլէ Եաղտը գարսկէլի Սիլօնէն օղլու Հասան իլէ Գուզլճանը տիկէր Հասան՝ Պայպուրթ ճիհէթինտէն Թաագիպ օունմագտա օլուզընտան, Թէրճան վէ Աչգալա ճիհէթինտէն տախի թաագիպլերի իչիւն թարաֆը ալիի վիլայէթբէնահիտէն էվամրը ղատիտ իթա պույրուլմագլա պէրապէր, մագսէտտէն պիր ան էվվէլ հայրը հուսուլէ իլալը զրմնընտա մէրքէզ ժանտարմա պինպաչրը րիֆաթլու Մէհմէտ պէյ տախի իյմաալը գատար ժանտարմալարա եօլ չէգարրլմրզ, վէ պունլար իլէ պէրապէր ավէնէլերի տէրտէսթլէ էշեախ մէսրուգէ իլէ կէթիրիմիշլեր տիր։

Վիլայէթը ճէլիլէ թարաֆընտան իթթիհազ պույրրլան թէտատիրը հասէնէ ասյէսինտէ թէնքիլը էշզրյա խուսուսընտա տէվամ օլունմագտա տրը։ Պայազիտ միւթեատրրբինընտան մէվրուտ սան թէլէկրաֆտա, գաթլ վէ զասագ ճինայէթլերիյլէ մահքիմ վէ էօթէտէն պէրու չէգավէթլէ մէէլուզ Ֆիտազ օղլու Ապտուլլահ վէ ավէնէսի թաագիպ, վէ Խամուր ճիհէթինտէ թէսատիֆլէ ասաքիրը Շահանէ իւզերինէ սիլահ խթիմալընա ճիւրաթ իթտիքլերինտէն, Մուգապլեի պիլմիլ իճրասբրյա իչիւն սաղ վէ Ապտուլլահ էօլիս օլարագ տէրտէսթ օլունրզ, պիրիսի իսէ մէճրուհէն ֆիրար էյլէտիկի, վէ Դերջան գայմագամրզընտան կէլէն թէլէկրաֆ իլէ տախի Էրզինճանրն Պայազան նահիյէսի էֆրատարընտան վէ էշզրյա մէշհուրէտէն Խալիլին ավէնէլերինտէն օլուպ, պիր վագթտան պէրու չէգավէթլէ մէէլուզ պուլընան կիպլապի վէ Մուսթաֆա վէ Հիւսէյին՝ սուրէթը մախսուսէտտ թաագիպլերինէ չգարրլան սէյյար գօլընա թէատիֆլէ ասաքիրը Շահանէյէ գարչը թէչիրը սիգ

ԲՕՏԻԼ ԻՏԱՐԷԽԱՆԷՍԻ

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ — ՄԻՒԹԷՐՋԻՄԻ

ԳՕԱՎԻՒ ՏԷ ՄՕՆԹՐԻՈՒՆ — ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՊ

Քէնտի հագգընտա խայրը օյան պիր միւճիզէնին սէպպէրինի արամագա ուղրաչմագարզն, պաչընը գարուտան տիչարը չզգարար վէ տիչարընընը պօշ կէօրտիքտէ տիչարը չզգար։

Կէօզլունէ պիր նէրտիվէն իլիչտի, Վօպարօն եօգարը չզգը, պիր սուգֆատան տահա կէչտի, պիր նէրտիվէն տահա չզգար. քիմսէյի բասթ կէլմէտի, նիհայէթ էյրէթի պիր նէրտիվէնտէն գըչլանրն չաթը արասընա չզգար. պուրասը գըչլանրն գախիրէ քիլերի իտի։

Քիլերին անախթարը իւսթիւնտէ օլտուղընտան, Վօպարօն իչերի կիրիպ գարուը գաբաաը, իչերիսի գիֆիր գարանլրգ իտի. տիչարաքի կիւրիւլթիւ վէ բաթրրը օրայա գատար կէչմէմքտէ օլտուղընտան, սրչանլարրն պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա գօչուսպ տուրտուգլարը իչնիլմէքտէ իտի։

Գարանլրգտա էլլերինի ուգաթարրրպ իլերի տօղրու կիթթիքտէ, չաթընն բայանտալարընտան պիրինէ չարբար. չէվինէ չազրլմրզ օյան պու էնլի բայանտալարտան պիրինինն իւսթիւնէ չզգրպ եիւգ իսթիւնէ եաթտը, վէ բրանկատան չզգալրան պէրու. իլք տէֆա օյարագ պիրազ բահաթլրգ եիւղիւ կէօրտիս, կէնիճէ պիր նէֆէս ալար. գալպինին չարբընթրը տուրտու, եալընզգ զանը տամարլարընը բաթլթրրաճագ տէրճէճէտ գայնամագա պաչլարը։

Պիր սաաթ գատար պու հալտէ կէչիրտիքտէն սօնրա, Վօպարօն պիր կիւրիւլթիւ իչթիմէյէ պաչլաաը։

Բրանկանընն գամիսէրիյլէ մայէթինտէ պուլընան նէֆէրաթ պաղչէյի տօլաչարգտան սօնրա գըչլայա կիրմիչլեր վէ իչ գաթը տօլաչըգ նիհայէթ քէնտիսինին պուլունարը ուէրէ եազլայմըչլար իտի։

Վօպարօնընն գըչլայա գաչմըչ սաղլանմրզ օյտուղընը քիմսէ խաթրընտան կէչիրմէմքտէ իտի, լաքին ֆիրար խուսուսընտա էն իմքեանազգ պիր չէյ պիլէ միւհթէմէլ օյուր։

Բրանկանընն գամիսէրի ղայէթ իչթիյաթը վէ վազիֆէսինի թանրը վէ իճրա իտէր պիր մէմուր օյտուղընտան, թահարրիյաթ վէ թահգիգաթը նիհայէթ տէրէճէյէ գատար տէվամ վէ ֆագաթ հիչ պիր նէթիճէ հուսուլէ կէչմէյէճէյինէ գանաաթ հասրլ իթմէքտէ իտի։ Մէրճմը մէսուլիյէթ ալթընտա գալմամագտան վէ մայէթինտէքի մէմուրլարը տա մէսուլիյէթէ տիւչիւրմէմքտէն իպարէթ իտի։

Վօպարօն իսէ կիւրիւլթիւ վէ բաթրրընընն պէօյիւտիյինի վէ եազլայտրզընը իչթիտիքտէ թէչլա տիւչմէքտէ վէ պու հալին նէթիճէսի վարճաճզընը տիւչիւնմէքտէ իտի։

Պու տիւչիճճէ բէք ուզուն սիրմէտի, քիլերին դարուսը աչրլտը. մաչալալարը ըչզը իչերինի թէնվիր իթտի։

Սրչանլար պու հիւճումտան գօրգուպ, տէլիքտէն տէլիյէ գաչտրլար։

Գամիսէր իլէ նէֆէրաթ վէ բրանկանընն կարտանլարը քիլերէ կիրիպ, Վօպարօնընն իւսթիւնէ եաթմըչ օլտրզը քիրիչէ գատար կիթտիլեր։

Արատրզլարը չախսընը թա եանը պաչլարընտա պուլունտրզընը պիլմէքտիքին իչէրինտէն էքսերիսի պաչլարընը գալտրրրպ եօգարը թարաֆլարա պիլէ պագտրլար։

Պիր արալրգ մաչալալարընն ըչզընտան՝ քիրիչին կէօլկէսիյլէ պէրապէր Վօպարօնընն չէքլի տուվարա վուրտու իսէ տէ, իսապէթ օլտու քի քիմսէ տուվար թարաֆընա ամֆը նազար իթմէմի։

Պու զիյարէթ պէչ ալթը տագիդա սիրտիքտէն սօնրա, նէթիճէ պուլտու։

Գամիսէր՝ մայէթինտէքի մէմուրլարա խիթապէն.—Հէր հալտէ օ խապիս պուրայա գաչմմրզ տրը, լաքին բէք տէ ուզագտա օյմամալը տրը. լիմանընն մուհասէրէ ալթընա ալընմասը թէնպիհ իտիմրզ օյտուղընտան, եարընն ագչամա վարմայրպ օ հայտուտընն թէքբար քէնտիսինի բրանկատա պուլաճաաընա հիչ չիւպէտէ եօգ տրը։—տէտիքտէն սօնրա, ճիւմլէսի պիրտէն տիչարը չզգրպ միւֆարէգաթ էյլէտիլեր։

(ՏԻԼ-Դ)

լանա ճիւրաթ իթմէլէրիյէ հէման մուզապէլէի պէրիպիլ իթրասըյլա՝ էշզոյան մէրզումէնին մէզբուէնէն տէրտէսթ օլունարգէլրը թէպէր օլունմըշ տրը։

* * *

—Երզրում մէրքէզ նախպը ճէսիրի Պօսնա վալիի էսպապը Շերիֆ Օսման բաշա պէրատէրի ֆաղ. Շերիֆ Մահմուտ Համտը պէյ էֆ. չէհրմիդէ միւվասլէթլէ իյֆաի վազիֆէյէ միւպաշէրէթ էյլէմիշ տիր։ Էֆենտիի միւշարէլէյհ՝ էվվէլճէ տախի Երզրումտա իյֆաի մէմուրիյէթ էյլէմիշ, վէ տաիլ վէ միւսթագիմ զէվզթտան պուլունտըզը էհօրիւլմիշ տիր։

* * *

—Վալիի վիլայէթին թահսիր նէզարէթինէ օլարագ ագտ իթթիհիրէն գօմիսիոնը մախսուսըն Թէշվիգաթը իւզէրինէ, մէմուրին վէ Թիւճճարան Թարաֆլարընտան իանէ գօյուն գօյուն վէ եաղ վէ սարիէյէն մզգտարը քեաֆի էթ վէ հէվա վէ բիւաֆ վէ խօշաֆ բիշիրթիրիլիրէք։ Գուրպան Պայրամընտա Երզրումտա հապսխանէսինէ մէվճուտ մահպուսինէ Պայրամ թամամը վէրիլմիշ, վէ քեաֆիֆէի մահպուսլոյն թարաֆընտան քէմալը իսլաս ու մէսէրլէթլէ իդարայը չան ու չէվքէթը հազրէթը Շէհրիյարի տուտի վաճիպ իւլ էտաբը իյֆա օլունմըշ տրը։

Մոխպէր

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆՑ ՄԷՋ

(Տէնէյ Նը-Իէնդրէ դէվ.)

Գիտութիւնը այդ մարդուն միջնորդութեամբ բարին կ'իրագործէ, բարիքը կընայ անհատ անհատ։

Քաղաքական տարկութիւնը իւր բոլոր փոփոխումները քաղաքականացեալ երկիրներուն մէջ անցուց. բայց գիտութիւնը տակաւին կը մնար մեր ամօթին համար աշխարհի վրայ։ Ինչ ըրաւ գիտութիւնը։ Ցայտնեց, ցոյց տուաւ մարդկային ցեղերու միութիւնը. հաստատեց թէ՝ ոպիտակ ցեղին եւ կարմրագոյն կամ թխամոյն ցեղերուն միջեւ՝ որ առաջինը կը պահանջէ վերջինները խրախուսել իրաւունքը կորզել, որոց համար կըսուէր թէ՝ յաւիտեան ճնշման ու ծառայութեան համար ստեղծուած են, միայն գանձերու դոյզն տարբերութիւն մը կայ եւ մարթին վրայ գունաւորիչ նիւթին քանի մը հարիւրեր աւելի են եւ ահա ուսումնասիրեցին, հաստատեցին յաղթողաբար թէ՝ տարկութիւնը աներ մըն է։

Գիտութիւնը տարուկը վերացնեց, ուրիշ մարդկային իրերու հաւասար յայտարարելով զայն եւ կրցաւ ըսել անգութ, դժնեայ սեւավաճառ «այն մարդը որ քու ոտքերուդ տակ կը բռնես, քեզի պէս ստեղծուած է»։

Գիտութեամբ մատուցուած ծառայութիւնը տեսակին հաւասար բարիք մըն է։ Բայց այս բարին իրականացնելու համար նախ պէտք է ճշմարտին հանիլ։ Պէտք է գիտել գիտունին ուսումնասիրական նպիրին մէջ, ինչպէս Հերմիլին անիիթատրանին մէջ դալարեօք գեղերփընեալ դաշտերուն մէջ, ինչպէս հիւանդանոցին ախրաբոյր սրահներուն մէջ, թէ գիտութիւնը իւր պերճ, չքեղ զօրութեամբ ցոյց տուաւ բոլոր գեղխութիւնը, շայլութիւնը. հոչակեց, ի յայտ ածեց գաղտնեաց անհուն չրջապտակները որուն մեծութիւնը խորհրդաւոր կը պեղէ մարդուս ճակատը։

Պէտք է դիտել թէ՝ մանրադէտը նըշմարել տուաւ յանհունս զզտիկ բոլոր աքանչելիքներով նոր աշխարհ մը արեան փոքրիկ կաթիլի մը մէջ. թէ կրաբոցը. դանակը պեղեց, բրեց, որոնեց, հետազօտեց զգայականութեան եւ չարժումին, խլրտման վերջին նեարդերը, մարմոյ նաւերը եւ երկար թելերը մինչ գործարանաւոր կեանքի հուսկ սահմանները. թէ բնապաշտն բնածին ոգին քայլ առ քայլ հետեւեցաւ դալարագեղ բոյսին բարեշրջմանը եւ բուրումնաւէտ ծաղկան կազմակերպութեանը՝ վերաց եւ ցաւոց յաղթելիչ ապրաանը ցոյցունին կամ բաժակին մէջ գտնելու համար. պէտք է դիտել վերջապէս թէ՝ գործանոցի աշխատութիւնք, դիտակց տաժանելի, բազմավաստակ ուսումը եւ մանրադէտի ուշադիր դիտողութիւնը հիւանդին անարին քով միասին կուգան, զոգել, միաւորել յայտնելու համար ախտաւոր տարրը կամ յօրինուածութեան մէջի անկարգութիւնը, որպէս զի ճանչնայ ախտը եւ այդ աւերիչ հիւանդութեան սերմին մահաբեր ազդեցութիւնը անհետացնէ։

Անհրաժեշտ էր որ, բարիքն առաջ ճշմարիտն յայտնուեցաւ, ինչպէս անհրաժեշտ է որ, բարին կցի, միանայ ճշմարտին գեղեցիկը փայլեցնելու համար։ Եւ ահա այսպէս է ճշգրտիւ ինչ որ կանցնի բժշկական ուսմանց մէջ։

Երբեմն հանճարներ միայն ակներեւ նշանաւոր իրաց կարեւորութիւնը կը տեսնեն եւ ինչ որ նախ տեսողութեան կը զարնէ, ինչ որ իրականութեան դուրսի կողմն է, զանոնք միայն կը գնահատեն. անոնց համար բժշկական գիտութիւնը երկրորդական ծանօթութիւններու շարք մը, հաւաքում մ'են առանց կողմնացոյցի ու առանց սկզբունքի. նախադասութեանց լափիւրնդոս մը եւ Ցունարենէն ու Լատիներէնէն կորզուած խել մը բառեր. դեղաձեւերու (ֆորմուլ) անվերջանալի շարք մը, ժամանակէն նուիրագործուած եւ բազմիցս կրկնուած այն հաւատքին վրայ զորս առաջինը արտայայտեց. փորձականութեան վրայ հիմնուած մասնաւոր արուեստ մը եւ առանձ փորձական բժշկութեան չապրիր ընաւ եւ այս վերջինս միայն կը պահպանէ անոր կեղծիքը, կախարդանքը ու գիտութիւնը։ Այս քննադատութիւնք բոլորովին անհիմն են եւ անգիտակցութենէ յառաջ կուգան, իբր թէ բժշկական բնմբասարութեան, դասախօսութեան մէջ խօսուած դասը միօրինակ, տաղտկալից ու ձանձրոյ է. ոսկրի մը ուսումը կամ շնչերակի մը անդամահերձութիւնը զարգացուցիչ ու ուժգնա ըզբաղում մըն է. դեղի մը, դարմանման մը պատուէրը՝ համբերատարին արուած ամուլ գոհունակութիւն, դիւրասրաւութիւն մըն է։ Ատոնց համար անասուզութիւն եւ կասկած միայն կայ այս գիտութեան մէջ, որ այնքան վսեմական անոնց համար որ կ'ըստանան զայն՝ մարդկային բոլոր ծանօթութեանց առաջնոյն նման ճիշտ խարազրին յառած աչքերը, եւ ատոնց համար իբրեւ թէ իրենց ընկերը աղջամղին (որ կը զատէ մարդը Աստուածէն) քսանեալի վերելքներուն մէջ կը դեգերի։

Ուրիշ շատեր գիտեն թէ՝ ինչ կարժեն բժշկական ուսմունք, որ իրենց գաղտնեաց մէջ, իրենց բոլոր մեծութիւնը կրնան պահել, կը հակնան այն բոլոր բարիքը զորս բժշկական ուսմունք կրրնան իրականացնել այս աշխարհիս մէջ, կընդունին ուրախութեամբ բժշկական վարդապետութիւնը եւ կ'ըմբռնեն անձնուրացութեամբ իրենց խորհրդաւոր կոչումը տրտմութեան այս յաւիտենական ու դերբուկ մարտին մէջ, ուր մարդը ճշմարտիւ կը վսեմանայ եւ ուր ճշմարիտ դիւցազնութիւնը կը յայտնուի։

Հարցաքննեցէք ամեն անոնք որ խորագոյնս կը պեղեն, կը խորին բժշկական գիտութիւնները որ քաջ խելամուտ են. հարցաքննեցէք այն քաջառողջ. ու յուսալի երիտասարդը որ փոխանակ իր կարողի, կայտառ երիտասարդական աւիւնը անգործութեան մէջ ուժգնաս վատնելու, ժրաջան, ուսումնասէր՝ կուգայ կը հակի ամփիթատրոնին մարմարեայ սեղանին վրայ ուր մարդ պառկած է եւ կերթայ էլէնէյն անյուզ, անիսառնական անկողնոյն քով, տառապանց խոստովանութիւնները լսելու։ Հարցաքննեցէք նաեւ աշխատութեան այս խեղճ ու անշնչան զինուորները, լուսոյ գրգռգռեալ պաշտօնեաները որ իրենց հոգեկան ու մարմնական ուժը կը մաշեցնեն, իրենց կեանքը կը զոհեն, իրենց նմանները փրկելու համար. հարցաքննեցէք բոլորը եւ խնդրեցէք թէ՝ գիտական ուսումնասիրութեանց հաճոյք ու գեղեցկութենէն զատ աւելի մեծ հաճոյք ու աւելի գեղեցիկ բան կայ աշխարհիս վրայ։

Զեզ պիտի ըսեն ինչ որ կայ մեծ ու գեղեցիկ՝ աշխարհէն զատուել, որ կը չրջապատէ զմեզ, մանրադէտի ապակւոյն մէջի տեսարանին հետեւիլ մաղանման անոթի մը անտեսանելի ճիւղաւորմանց մէջ զնատիկի մը ընթացքը տեսնելու համար, մկան մը ներսի նեարդին կարկամութիւնը, կծկումը, յօրինուածութեան մէջի պատերազմները, ապարդիւնաւորութիւնը, ապպարիները, որք կուգան քայքայել զայն. ձեզ պիտի ըսեն ինչ վսեմութիւն որ կայ գորշագոյն ուղղայ հատորին, զանգուածին խորութիւնը պողպատով չափելուն, գնեելուն միջեւ, որուն ծալքերը կը պարփակեն մարդկային խորհուրդը. ձեզ պիտի ըսեն թէ՝ երբ մարը ցեղմն ծիւրած, ծնած դէմքին հպի, երբ կապտագոյն խաւ մը աչքերը չրջանակէ, երբ այն անտեսանելի նշանը ցուցնի կեանքին վերջակէտը գեկուցանելով ամոյն չրթանցը վրայ որ վերջին մրմունջ մը միայն կը թոթովէ, ասանք գիտութեան անժխտելի կարողութիւնքը կը յայտնեն մեծապայծառ չքով. բժշկութեան այս զօրութիւնը խորհրդաւոր, ծածուկ զօրութեանց դէմ կռուելով կը աքնի, կը ճգնի մարդկային էակի մը կեանքը խլել, անդամալոյծը, մկնոտը, մարմնին թարախալից այտուցը (էբլէ) իր տրամութեանց անկողնոյն վրայ, կը յաղթահարէ զայն հուսկ ապա մարելով վերջին սառուցեալ չունչը, վերհագոյն ապացոյց սրտի վերջին տրոփիւնին։

(Տէվ-Դ)

Թարգմ. ԱՐՄԵՆԱԿ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ՍԳՕԹ ԵԱՂԸ

Տէրսատէթ 13 դեկտ. 1885

Մ. Սգոթ վէ Մ. Պոմ,

Աբգիթը բէսմիլէմ հասէպկիյէ տիրին քիրէճ վէ սօտա եթօշսիթիթի Մօրինա պալդ եաղընը ԹէՏրիպէ իմմէկէ վէհիբյայ օլամմադան իսէմ ոե, սարբ սէրբպա թարաֆընտան վագր օլան ԹէՏրիպէլէրտէն վէ քէպա պիդիմ խասթախանէբիմիզտէ պաղը սէրբպայա իճրա էթմէրտիկիմ ԹէՏրիպէլէրտէն անպաշլարընա կէօրէ, սիդին մէգքիւր Թէրթիպլինդ խասթալար թարաֆընտան գօյպյրդյա ալընմադան վէ պիր խայլը զէմանտան պէրու. Ֆէնդը Թրպպէն էշպու. ԹէՏրիպտէ կէօրմիշ օլասուզը պիլմէֆրա տէֆինէ ռուխասթ վէրիլմիշ տիր։

Սէր թարիխը Հաղրէթը Շէհրիյարի

ՏՕԹԹ. Լ. Լ. ՄԱՎՐՕԲԷՆԻ ԲԱՇԻ

ՄԻԼԹԷՖԷՐԻԳԱ

Մուտանեա-Պրուսա չրմէնարֆէրինին սահիպի իմթիյազ էֆիլի Մ. Թուգաս իսթիֆա իթթիկինտէն, եէրինէ մէգքիւր իսարէ միւֆէթթիշէրինտէն Մ. Թուվա Թային գըլընմըշ տրը։

Մէգքիւր չրմէնարֆէր գաթարլարրը հարէքէթ իթթիրէն լոգոմաթիֆէրին՝ եօլտա պիթթապի սալարը տիման վէ գուրումտարտան եօր իւզէրինտէ պուլունան գուրու օթլար աթէշ ալաշ պիր իքի տէֆա ճիվար քէօյլերին մահսուլաթընա զարար էվրմէսի իւզէրինէ, պունտան պէօյլէ պու կիպի գաղալար վագը օլմամասը իչուն գումբանէա թարաֆընտան մզգտարը քեաֆի ամէլէ թէրթիպ գէլընարագ, խաթթըն քէնարընտա պուլունան գուրու օթլարը պիչիրիպ իյճապ իտէն եէրլէր տախի գաղըլմաղա պաշլամըշ տրը։

—Պիր թագըմ թլճարէթ եվլերի թարաֆընտան մուայյէն վագթլարտա իճրա իտիրմէքտէ օլան լիքիասիոն (մէգատ, թաֆիյէի ումուր) ուսուլինին մէնի զրմընընտա պագը թիւճճար ճանիպինտէն տէրմէյան օլընմըշ օլան թէքլիֆին՝ սէրպէսթիր թիճարէթ հագգընտա աքքէմընա մուղայիր օլարընա հիւքմ իտիրէրէք, բէտտինէ գարար վէրիլմիշ տիր։

—Մաղիսա գասապասընտա օճաղընը եագմաղա մէշղուլ օլան պիր քէօմիւրճինին տուրտրը եէր պիրտէն պիրէ չէօքէրէք, մէրգում 4 մէթրօ գառար տէրինէ էնմիշ վէ պուրատա քէնարսինի զայէթ վասի պիր մէյտան իչինտէ վէ պիր խայլը մատէն բարչալարը արասընտա կէօրէրէք պիր միւտտէթ չալըշրպ չապալանտրգտան սօնրա, մէգքիւր մահալտէն չզգարագ մահալի հիւքիմէթինէ քէյֆիյէթի խապէր վէրմիշ, վէ մէգքիւր մատէնին մուհաֆագասը վէ քէչֆ օլընան մատէն բարչալարընընը հալ օլընմասը զրմընընտա օրայա մէմուրլար կէօնտէրիլմիշ տիր։

—Գալաթատա Պալըգբազարընտա գրրազասընտան Եանինին չարագ գայրընտա եամրպ գալգմագտա իլքէն, պունտան 10 կիւն էվվէլ ֆագը ու գարուրէթ հալինտէն տօլայը քէնտիսինի տէնիզ ամթարագ պօղուլմըշ օլան Սթրամթինին նաշը ամէն մահալը մէգքիւր սահիպինտէ կէօրիւլմէսիյլէ տէրհալ տէնիզտէն չզգարբրմըշ, վէ տէնիզ բոլիս մէմուրլըզը թարաֆընտանՊէյօղլուսիւթէարբրՖլըզընտան թապպպ ճէլպ իտիրէրէք լաղրմ օլան մուայէնէսի պիլիճրա տէֆինէ ռուխասթ վէրիլմիշ տիր։

—Էնճէպլի մէմլէքէթլէրտէն իտալ իտիրմէքտէ օլան զախիրէլէր իլէ բամպուգ իրլիքլերինտէն ալընմագտա օլան կէօմրիկին արթբրբլյալով, անոր պէտք եղած դարմանները տալով զբաղեալ էին։

Գաւիթին մէջ տասնեհինգ տարեկանի մօտ աղջիկ մը՝ օրիորդ Լօրանսի սենեկապանուհին՝ սանդուղին առաջին աստիճանին վրայ նստեր էր, և գիւղացի յուսահատ կիներու սովորութեան համաձայն, դոգնոցով դէմքը ծածկած, կուլար դառնապէս։

Քանի մը սպասաւորներ, այս ընդհանուր խառնաչփոթութեան մէջ ի՞նչ ընելիքնին, ի՞նչ ըլլալիքնին չգիտնալով չփոթեր մնացեր էին։

Վառուած երկու ճրագներուն լուսովը կիսով չափ լուսաւորուած սրբարան դուռները կռնակի վրայ բաց էին։ Տիկին Գուրթուա՝ չըմինէին մօտիկը լայն թիկնաթոռի մը վրայ աւելի ինկեր էր քան թէ նստեր։ Խորը՝ պարտէզին վրայ նայող պատուհանին մօտ՝ Պ. Գուրթուա բազմոցի մը վրայ տարածուեր էր։

Վերարկուն հաներ էին, և այն պահուն՝ որ իր կեանքը նշդրակի հարուածէ մը կախեալ էր, աւելի չուտ գործելու համար. պատուեր հաներ էին իր ասուակէ չապկին և բաճկոնակին թեզանիքները։ Արիւն առնուելէ ետք՝ կապելը սովորութիւն եղող կոտէ գօտիներով իր երկու մերկ թեւերը պատատուեր էին։

Բարեղի չրջակայները բնակող դիւրակեաց արհեստաւորներուն պէս հագուած փոքրահասակ մարդ մը՝ դրան մօտ կեցած, չափազանց չփոթած կը թուէր իր դիրքէն։ Բեկաբոյժ Ռօպլյոն էր. վախնալով որ նոր արկած մը կը պատահի՝ վար դրեր էին զայն։

Հայր Բլանթաի ներս մտնելու աղմուկը, Պ. Գուրթուան իր թմրութենէն սթափեցուց։

Ոտք ելաւ և դեղեւկոտ քայլերով եկաւ ծերունի հաչտարար դատաւորին գրկաց մէջ ինկաւ։

Եւ սրտակեղեք ձայնով մ'ըսաւ.

—Ո՜հ, չատ դժբախտ եմ ես, սիրելի բարեկամ, չա՜տ դժբաղդ։

Ջճանչցուելու աստիճան փոխուեր էր խեղճ քաղաքապետը։

Ո՛չ, ա՛յ այն երջանիկ մարդը չէր հիմայ, ժպտաչուրթն և ինքնավստահ նայուածքի տեր քաղաքապետը, որուն դէմքին վրայ կը կարդացուէր ինքնքին տուած մեծ կարեւորութիւնն և իր յաջողութեամբը ըստացած գոհունակութիւնը. քանի մը ժամուան մէջ քսան տարի ծերացեր էր խեղճը։

Ջախջախուած, կայծակնահար եղած էր հիմայ, և իր չփոթ գաղափարները դառնութեանց ովկէանի մը մէջ կը տատանէին։

Ցարաժամ անիմաստ ձայնարկութեան մը պէս ստ բառերը կը մրմընջէր.

—Թչուա՜ռ, թչուա՜ռ։

Ծերունի հաչտարար դատաւորը, կեանքի փորձառութիւնն ունեցող այս անձնաւորութիւնը, այսպիսի սոսկալի ճգնաժամերու մէջ պէտք եղող միակ բարեկամն էր։

Պ. Գուրթուան բազմոցին վրայ տանելով, հոն քովիկը նստեր, և ամոր ձեռքն իր ձեռաց մէջ առած, կը ջանար ամոքել անոր անսահման ցաւը։

Կը յիշեցնէր խեղճ անբախտին, թէ տակաւին իր քովը ունէր կինը, իր կեանքին ընկերը, որ իրեն հետ պիտի ողբար խեղճ հանգուցեալը։ Ուրիշ աղջիկ մըն ալ չունէ՞ր միթէ, որուն հանդէպ ալ հայրական պարտականութիւններ ունէր կատարելու։

Բայց այս դժբախտ մարդը, բան մը մտիկ ընելու վիճակին մէջ չէր։

—Ո՜հ, բարեկամս, ամէն բան չէք գիտեր, կը հեծեծէր. եթէ հոս, մեր մէջ մեռնէր, եթէ մեր խնամքները կարենար ստանալ, եթէ մինչև իր վերջին չունչը մեր դուրգուրանքով չրջապատուած ըլլար, դարձեալ անսահման, բայց բաղդատաբար խիստ աննշան պիտի ըլլար իմ յուսահատութիւնս. որովհետեւ մահը նուազ դառնագոյն է իմ այժմու վիճակէս։ Եթէ գիտնայի՞ք, եթէ գիտնայի՞ք...

Հայր Բլանթա ոտքի ելեր էր, կարծես կը սոսկար լսելիքէն։

—Բայց ո՞վ, ո՞վ կրնայ ըսել թէ ո՛ւր և ի՞նչպէս մեռած է, կը յարէր քաղաքապետը. Լօրանս, ո՞վ իմ Լօրանսս, ուրեմն քու հոգեվարքիդ վերջին հոնդիւնը լսող մը, զքեզ ազատող մը չգտնուեցա՞։ Դուն, որ այնչափ երիտասարդ էիր, այնքա՜ն երջանիկ, ի՞նչ եղար։

Ցանկարծ յուսահատ սոսկումէ մը բռնուած, ոտք ելաւ։

(Շարունակելի)

(42)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՕՐԻՕ

ՕՐՍԻՎԱԼԻ ՈՃԻՐԸ

Պաթիսթ ողբերգական դիրք մ'առաւ։

—Ո՜հ, պարոններ, մի՛ հարցնէք, ըսաւ, խիստ սրտաճմլիկ բան է։

Հաչտարար դատաւորն և տօքթորն ա՛լ մտիկ չրրին զինքն և ներս դիմեցին։

Իրենց կը հետեւէր Պ. Լըգօգ. իր մխաղը Պաթիսթին յանձնելով, "չուտով ասիկայ պարոն հաչտարար դատաւորին տունը տար" ըսեր էր անոր. և այս հրամանը դողացուցեր էր սպասաւորը, որ երբէք յանդիմանութիւն չէր լսեր, և թեթեւաչարժութիւն պարգեւեր էր անոր սրունքներուն։

Երբ դժբախտութիւնը տունէ մը ներս կը մտնէ, կարծես թէ իր չարագոյժ հետքը դրան սեմէն սկսեալ կը ձգէ չորս դին։ Թերեւս իրականութիւնն այնպէս չէ, բայց այս զգացումը կ'ունենան անպատճառ ամէն անոնք՝ որոնց կանխաւ եղելութիւնն իմաց կը տրուի։

Մինչ բժիշկն և հայր Բլանթա բակէն կ'անցնէին, իրենց այնպէս թըւեցաւ, թէ այն տունը՝ ուր տակաւին երէկ այնքան հիւրամեծար ընդունելութիւն կ'ըլլար, և ուր դուրթուութիւնն և կենդանութիւնը բոյն դրած էին, հիմայ մահաչուք երեւոյթ մը կ'ընծայէր։

Վերի յարկը լոյսերը կ'երթային ու կուգային. Պ. Գուրթուաի պըզտիկ աղջիկը՝ օրիորդ Լիսիի՝ ջղային սոսկալի տագնապի մը ենթակայ ըլլալով, անոր պէտք եղած դարմանները տալով զբաղեալ էին։

Գաւիթին մէջ տասնեհինգ տարեկանի մօտ աղջիկ մը՝ օրիորդ Լօրանսի սենեկապանուհին՝ սանդուղին առաջին աստիճանին վրայ նստեր էր, և գիւղացի յուսահատ կիներու սովորութեան համաձայն, դոգնոցով դէմքը ծածկած, կուլար դառնապէս։

Քանի մը սպասաւորներ, այս ընդհանուր խառնաչփոթութեան մէջ ի՞նչ ընելիքնին, ի՞նչ ըլլալիքնին չգիտնալով չփոթեր մնացեր էին։

Վառուած երկու ճրագներուն լուսովը կիսով չափ լուսաւորուած սրբարան դուռները կռնակի վրայ բաց էին։ Տիկին Գուրթուա՝ չըմինէին մօտիկը լայն թիկնաթոռի մը վրայ աւելի ինկեր էր քան թէ նստեր։ Խորը՝ պարտէզին վրայ նայող պատուհանին մօտ՝ Պ. Գուրթուա բազմոցի մը վրայ տարածուեր էր։

Վերարկուն հաներ էին, և այն պահուն՝ որ իր կեանքը նշդրակի հարուածէ մը կախեալ էր, աւելի չուտ գործելու համար. պատուեր հաներ էին իր ասուակէ չապկին և բաճկոնակին թեզանիքները։ Արիւն առնուելէ ետք՝ կապելը սովորութիւն եղող կոտէ գօտիներով իր երկու մերկ թեւերը պատատուեր էին։

Բարեղի չրջակայները բնակող դիւրակեաց արհեստաւորներուն պէս հագուած փոքրահասակ մարդ մը՝ դրան մօտ կեցած, չափազանց չփոթած կը թուէր իր դիրքէն։ Բեկաբոյժ Ռօպլյոն էր. վախնալով որ նոր արկած մը կը պատահի՝ վար դրեր էին զայն։

Հայր Բլանթաի ներս մտնելու աղմուկը, Պ. Գուրթուան իր թմրութենէն սթափեցուց։

Ոտք ելաւ և դեղեւկոտ քայլերով եկաւ ծերունի հաչտարար դատաւորին գրկաց մէջ ինկաւ։

Եւ սրտակեղեք ձայնով մ'ըսաւ.

—Ո՜հ, չատ դժբախտ եմ ես, սիրելի բարեկամ, չա՜տ դժբաղդ։

Ջճանչցուելու աստիճան փոխուեր էր խեղճ քաղաքապետը։

Ո՛չ, ա՛յ այն երջանիկ մարդը չէր հիմայ, ժպտաչուրթն և ինքնավստահ նայուածքի տեր քաղաքապետը, որուն դէմքին վրայ կը կարդացուէր ինքնքին տուած մեծ կարեւորութիւնն և իր յաջողութեամբը ըստացած գոհունակութիւնը. քանի մը ժամուան մէջ քսան տարի ծերացեր էր խեղճը։

Ջախջախուած, կայծակնահար եղած էր հիմայ, և իր չփոթ գաղափարները դառնութեանց ովկէանի մը մէջ կը տատանէին։

Ցարաժամ անիմաստ ձայնարկութեան մը պէս ստ բառերը կը մրմընջէր.

—Թչուա՜ռ, թչուա՜ռ։

Ծերունի հաչտարար դատաւորը, կեանքի փորձառութիւնն ունեցող այս անձնաւորութիւնը, այսպիսի սոսկալի ճգնաժամերու մէջ պէտք եղող միակ բարեկամն էր։

Պ. Գուրթուան բազմոցին վրայ տանելով, հոն քովիկը նստեր, և ամոր ձեռքն իր ձեռաց մէջ առած, կը ջանար ամոքել անոր անսահման ցաւը։

Կը յիշեցնէր խեղճ անբախտին, թէ տակաւին իր քովը ունէր կինը, իր կեանքին ընկերը, որ իրեն հետ պիտի ողբար խեղճ հանգուցեալը։ Ուրիշ աղջիկ մըն ալ չունէ՞ր միթէ, որուն հանդէպ ալ հայրական պարտականութիւններ ունէր կատարելու։

Բայց այս դժբախտ մարդը, բան մը մտիկ ընելու վիճակին մէջ չէր։

—Ո՜հ, բարեկամս, ամէն բան չէք գիտեր, կը հեծեծէր. եթէ հոս, մեր մէջ մեռնէր, եթէ մեր խնամքները կարենար ստանալ, եթէ մինչև իր վերջին չունչը մեր դուրգուրանքով չրջապատուած ըլլար, դարձեալ անսահման, բայց բաղդատաբար խիստ աննշան պիտի ըլլար իմ յուսահատութիւնս. որովհետեւ մահը նուազ դառնագոյն է իմ այժմու վիճակէս։ Եթէ գիտնայի՞ք, եթէ գիտնայի՞ք...

Հայր Բլանթա ոտքի ելեր էր, կարծես կը սոսկար լսելիքէն։

—Բայց ո՞վ, ո՞վ կրնայ ըսել թէ ո՛ւր և ի՞նչպէս մեռած է, կը յարէր քաղաքապետը. Լօրանս, ո՞վ իմ Լօրանսս, ուրեմն քու հոգեվարքիդ վերջին հոնդիւնը լսող մը, զքեզ ազատող մը չգտնուեցա՞։ Դուն, որ այնչափ երիտասարդ էիր, այնքա՜ն երջանիկ, ի՞նչ եղար։

Ցանկարծ յուսահատ սոսկումէ մը բռնուած, ոտք ելաւ։

(Շարունակելի)

ԳԵՂԵՑԿԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆՑ ՄԷՋ

(Տէնէյ Նը-Իէնդրէ դէվ.)

Գիտութիւնը այդ մարդուն միջնորդութեամբ բարին կ'իրագործէ, բարիքը կընայ անհատ անհատ։

Քաղաքական տարկութիւնը իւր բոլոր փոփոխումները քաղաքականացեալ երկիրներուն մէջ անցուց. բայց գիտութիւնը տակաւին կը մնար մեր ամօթին համար աշխարհի վրայ։ Ինչ ըրաւ գիտութիւնը։ Ցայտնեց, ցոյց տուաւ մարդկային ցեղերու միութիւնը. հաստատեց թէ՝ ոպիտակ ցեղին եւ կարմրագոյն կամ թխամոյն ցեղերուն միջեւ՝ որ առաջինը կը պահանջէ վերջինները խրախուսել իրաւունքը կորզել, որոց համար կըսուէր թէ՝ յաւիտեան ճնշման ու ծառայութեան համար ստեղծուած են, միայն գանձերու դոյզն տարբերութիւն մը կայ եւ մարթին վրայ գունաւորիչ նիւթին քանի մը հարիւրեր աւելի են եւ ահա ուսումնասիրեցին, հաստատեցին յաղթողաբար թէ՝ տարկութիւնը աներ մըն է։

Գիտութիւնը տարուկը վերացնեց, ուրիշ մարդկային իրերու հաւասար յայտարարելով զայն եւ կրցաւ ըսել անգութ, դժնեայ սեւավաճառ «այն մարդը որ քու ոտքերուդ տակ կը բռնես, քեզի պէս ստեղծուած է»։

Գիտութեամբ մատուցուած ծառայութիւնը տեսակին հաւասար բարիք մըն է։ Բայց այս բարին իրականացնելու համար նախ պէտք է ճշմարտին հանիլ։ Պէտք է գիտել գիտունին ուսումնասիրական նպիրին մէջ, ինչպէս Հերմիլին անիիթատրանին մէջ դալարեօք գեղերփընեալ դաշտերուն մէջ, ինչպէս հիւանդանոցին ախրաբոյր սրահներուն մէջ, թէ գիտութիւնը իւր պերճ, չքեղ զօրութեամբ ցոյց տուաւ բոլոր գեղխութիւնը, շայլութիւնը. հոչակեց, ի յայտ ածեց գաղտնեաց անհուն չրջապտակները որուն մեծութիւնը խորհրդաւոր կը պեղէ մարդուս ճակատը։

Պէտք է դիտել թէ՝ մանրադէտը նըշմարել տուաւ յանհունս զզտիկ բոլոր աքանչելիքներով նոր աշխարհ մը արեան փոքրիկ կաթիլի մը մէջ. թէ կրաբոցը. դանակը պեղեց, բրեց, որոնեց, հետազօտեց զգայականութեան եւ չարժումին, խլրտման վերջին նեարդերը, մարմոյ նաւերը եւ երկար թելերը մինչ գործարանաւոր կեանքի հուսկ սահմանները. թէ բնապաշտն բնածին ոգին քայլ առ քայլ հետեւեցաւ դալարագեղ բոյսին բարեշրջմանը եւ բուրումնաւէտ ծաղկան կազմակերպութեանը՝ վերաց եւ ցաւոց յաղթելիչ ապրաանը ցոյցունին կամ բաժակին մէջ գտնելու համար. պէտք է դիտել վերջապէս թէ՝ գործանոցի աշխատութիւնք, դիտակց տաժանելի, բազմավաստակ ուսումը եւ մանրադէտի ուշադիր դիտողութիւնը հիւանդին անարին քով միասին կուգան, զոգել, միաւորել յայտնելու համար ախտաւոր տարրը կամ յօրինուածութեան մէջի անկարգութիւնը, որպէս զի ճանչնայ ախտը եւ այդ աւերիչ հիւանդութեան սերմին մահաբեր ազդեցութիւնը անհետացնէ։

Անհրաժեշտ էր որ, բարիքն առաջ ճշմարիտն յայտնուեցաւ, ինչպէս անհրաժեշտ է որ, բարին կցի, միանայ ճշմարտին գեղեցիկը փայլեցնելու համար։ Եւ ահա այսպէս է ճշգրտիւ ինչ որ կանցնի բժշկական ուսմանց մէջ։

Երբեմն հանճարներ միայն ակներեւ նշանաւոր իրաց կարեւորութիւնը կը տեսնեն եւ ինչ որ նախ տեսողութեան կը զարնէ, ինչ որ իրականութեան դուրսի կողմն է, զանոնք միայն կը գնահատեն. անոնց համար բժշկական գիտութիւնը երկրորդական ծանօթութիւններու շարք մը, հաւաքում մ'են առանց կողմնացոյցի ու առանց սկզբունքի. նախադասութեանց լափիւրնդոս մը եւ Ցունարենէն ու Լատիներէնէն կորզուած խել մը բառեր. դեղաձեւերու (ֆորմուլ) անվերջանալի շարք մը, ժամանակէն նուիրագործուած եւ բազմիցս կրկնուած այն հաւատքին վրայ զորս առաջինը արտայայտեց. փորձականութեան վրայ հիմնուած մասնաւոր արուեստ մը եւ առանձ փորձական բժշկութեան չապրիր ընաւ եւ այս վերջինս միայն կը պահպանէ անոր կեղծիքը, կախարդանքը ու գիտութիւնը։ Այս քննադատութիւնք բոլորովին անհիմն են եւ անգիտակցութենէ յառաջ կուգան, իբր թէ բժշկական բնմբասարութեան, դասախօսութեան մէջ խօսուած դասը միօրինակ, տաղտկալից ու ձանձրոյ է. ոսկրի մը ուսումը կամ շնչերակի մը անդամահերձութիւնը զարգացուցիչ ու ուժգնա ըզբաղում մըն է. դեղի մը, դարմանման մը պատուէրը՝ համբերատարին արուած ամուլ գոհունակութիւն, դիւրասրաւութիւն մըն է։ Ատոնց համար անասուզութիւն եւ կասկած միայն կայ այս գիտութեան մէջ, որ այնքան վսեմական անոնց համար որ կ'ըստանան զայն՝ մարդկային բոլոր ծանօթութեանց առաջնոյն նման ճիշտ խարազրին յառած աչքերը, եւ ատոնց համար իբրեւ թէ իրենց ընկերը աղջամղին (որ կը զատէ մարդը Աստուածէն) քսանեալի վերելքներուն մէջ կը դեգերի։

Ուրիշ շատեր գիտեն թէ՝ ինչ կարժեն բժշկական ուսմունք, որ իրենց գաղտնեաց մէջ, իրենց բոլոր մեծութիւնը կրնան պահել, կը հակնան այն բոլոր բարիքը զորս բժշկական ուսմունք կրրնան իրականացնել այս աշխարհիս մէջ, կընդունին ուրախութեամբ բժշկական վարդապետութիւնը եւ կ'ըմբռնեն անձնուրացութեամբ իրենց խորհրդաւոր կոչումը տրտմութեան այս յաւիտենական ու դերբուկ մարտին մէջ, ուր մարդը ճշմարտիւ կը վսեմանայ եւ ուր ճշմարիտ դիւցազնութիւնը կը յայտնուի։

Հարցաքննեցէք ամեն անոնք որ խորագոյնս կը պեղեն, կը խորին բժշկական գիտութիւնները որ քաջ խելամուտ են. հարցաքննեցէք այն քաջառողջ. ու յուսալի երիտասարդը որ փոխանակ իր կարողի, կայտառ երիտասարդական աւիւնը անգործութեան մէջ վնասուելու վատնելու, ժրաջան, ուսումնասէր՝ կուգայ կը հակի ամփիթատրոնին մարմարեայ սեղանին վրայ ուր մարդ պառկած է եւ կերթայ էլէնէյն անյուզ, անիսառնական անկողնոյն քով, տառապանց խոստովանութիւնները լսելու։ Հարցաքննեցէք նաեւ աշխատութեան այս խեղճ ու անշնչան զինուորները, լուսոյ գրգռգռեալ պաշտօնեաները որ իրենց հոգեկան ու մարմնական

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Իլան.

Իտարէի Մախսուսէնին Գոբլէ վէ Սէվէզէ վաքօրլարը քէօմիւրճիլիկինէ միւսթախսէմ Գարահիսարը Մէհմէտին 308 սէնէսի մայիս օրան 465 զուրուշը հավի 1496 նամէրօլը սէրկիսի զայ օլու